

Pekka Pusa

OHJAAJAKOULUTUS LEIRITYÖN KEHITTÄMISVÄLINEENÄ

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Marraskuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 19.11.2012	
Tekijä(t) Pekka Pusa		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaitoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma / Yhteisöpedagogi	
Nimeke Ohjaajakoulutus leirityön kehittämisvälineenä			
Tiivistelmä <p>Lahden kaupungin nuorisopalvelut sai hallintaansa vuonna 2007 suuren maa-alueen Isorannasta, oman Naumin leirialueensa läheltä Sysmän Karilanmaalta. Tämä käynnisti tarpeen leirityön kehittämisestä. Nuorisopalveluissa tehtiin leirityön turvallisuuteen liittyvä kartoituskysely alkuvuodesta 2010. Tämän kyselyn tuloksista sai alkunsa ajatus leirityön kehittämisestä ja sen yhtenä osana ohjaajien osaamistason kehittäminen koulutuksen avulla.</p> <p>Opinnäytetyöni aiheena oli ohjaajakoulutus, joka on yksi osa kokonaisvaltaista leirityön kehittämistä. Sen tavoitteena oli kehittää koulutuskokonaisuus, joka vastaisi sekä ohjaajien tarpeisiin että leirityön kehittämisen haasteisiin. Koska työn tilaajana oli Lahden kaupungin nuorisopalvelut, oli tarkoituksenmukaista järjestää koulutus nuorisopalveluiden leirikeskuksessa. Tästä johtuen koulutukseen sisältyy joitakin erityispiirteitä, joita muissa leirikeskuksissa ei sellaisenaan ole. Muuten koulutuksen työtavat ja muodot ovat yleispäteviä.</p> <p>Koulutuksen ohjelman suunnittelu ja lähestymistapa on taustaltaan elämys- ja seikkailukasvatukseen nojautuvaa, vaikka seikkailu- ja elämyspedagogiikkaa ei koulutuksessa varsinaisesti käsiteltykään. Koulutus järjestettiin toukokuun lopulla vuonna 2011 ja se oli kahden päivän pituinen. Koulutuksessa käytiin läpi leirikeskuksen teknisiä ominaisuuksia sekä leirikeskuksen toimintamahdollisuuksia kuten melontaa, ryhmätoimintarata "Hullun rengin raitti" sekä pienimuotoinen soolo-, suunnistus- ja etsintäharjoitus.</p> <p>Osallistujien palautteen ja ohjaajan kokemukseen perusteella voidaan todeta, että aikavaraus kurssia varten osoittautui liian lyhyeksi. Tulevaisuudessa koulutuksen pituutta tulisi lisätä, jotta siitä saataisiin toimiva malli Naumi-Isorannan leirikeskusta ajatellen. Koulutuksen pituuden kasvattamiseen vaikuttaa oleellisesti Naumi-Isorannan suuri koko (270 ha) ja teknisten ja opittavien asioiden paljous.</p> <p>Kehittämistyö jatkuu syksyllä 2012 alkaneen "Mennään Mettään" hankkeen myötä.</p>			
Asiasanat (avainsanat) Elämyspedagogiikka, Leiri, Seikkailukasvatus, Työpaikkakoulutus			
Sivumäärä 38	Kieli Suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2012B7130	
Huomautus (huomautukset liitteistä) Liitteitä 4 kpl			
Ohjaavan opettajan nimi Tommi Pantzar		Opinnäytetyön toimeksiantaja Lahden Kaupungin Nuorisopalvelut	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the master's thesis 19.11.2012	
Author(s) Pekka Pusa		Degree programme and option Civic activities and youth work/ community educator	
Name of the master's thesis Camp counselor training as a development tool of working in camps			
Abstract <p>In 2007 Lahti City Youth Services became the owner of approx. 210 hectares of land nearby its own campsite in Sysmä. This created a need to develop some activities in these areas. Lahti City Youth Services carried out a questionnaire about safety matters at Lahti City Youth Services's camps. The results showed that a course should be organized where employers can practice technical matters on the campsite and could have some encouragement in those work issues that they considered necessary.</p> <p>The aim of the thesis was to develop a training course for future camp counsellors. The course was held in late May in 2011 and it took two days and one night. It included information about the technical side of campsites and different kind of camp activities, for example canoeing, orienteering and practice in searching a missing person.</p> <p>On the basis of the feedback from the participants and counsellor it can be concluded that the course should last longer. In the future the training course will last three days and there will be time to explore camp issues more deeply.</p> <p>The development of camp work continues in autumn 2012. Lahti City Youth Services starts a project called "Mennään Mettään" and the project will use the information gathered in this study in its work.</p>			
Subject headings, (keywords) Experiential learning, Adventure education, Camps, On the job training			
Pages 38	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2012B7130	
Remarks, notes on appendices 4 appendices			
Tutor Tommi Pantzar		Master's thesis assigned by Lahti City Youth services	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KOULUTUSTARPEEN TAUSTAT	2
2.1	Nuorisopalvelut lyhyesti.....	2
2.2	Naumi-Isoranta alueen taustaa.....	3
2.3	Leirityötä säätelevät viranomaisohjeet ja muut määräykset.....	4
3	OHJAAJAKOULUTUKSEEN SOVELTUVAA SEIKKAILUKASVATUKSEN TEORIAA.....	6
4	LEIRITYÖN TURVALLISUUS KYSELY	10
5	OHJAAJIEN OSAAMISTASO.....	14
6	KOULUTUKSEN SUUNNITTELU	15
7	KOULUTUS	16
7.1	Soolo.....	17
7.2	Melonta.....	19
7.3	Ilta ja aamutoimet.....	20
7.4	Etsintäsimulaatio	20
7.5	”Hullun rengin raitti”	21
7.5.1	Hämähäkinseitti	22
7.5.2	Apinasilta	22
7.5.3	Tasapainoköysi	23
7.5.4	Pölkkyilta	24
7.5.5	Tiibetin shakki	25
7.5.6	Kuhilaat	25
7.6	Suunnistus, kartat, polttopuiden ja nuotion teko.....	27
7.7	Koulutuksen päätös	28
8	PALAUTTEET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	29
9	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lahden nuorisopalveluissa nousi vuoden 2010 alkupuolella esiin tarve kehittää ohjaajien osaamistasoa leiritoiminnassa. Taustalla vaikuttivat nuorisopalveluiden Naumi-Isorannan leirikeskuksen laajeneminen huomattavasti vuoden 2007 lopulla ja samalla kasvanut paine järjestää enemmän leirejä. Leirityön lisääntyminen ja uuden leiripaikan samanaikainen käyttöön otto toivat myös ohjaajien työhön uusia haasteita. Haasteet synnyttivät keskustelua leirityön riskeistä ja ohjaajien osaamisesta.

Vastaan työkseni Lahden nuorisopalveluiden leirialueista ja tästä syystä oli luontevaa, että pohdin työssäni leirityötä ja sen merkitystä yhtenä työmuotona nuorisotyön kentässä. Oman työurani aikana minulle on vahvistunut ajatus siitä, että ohjaaja, joka vie nuoria leirille, voi antaa siellä vain sellaisia luontoon liittyviä kokemuksia, jollaisia hänen omat valmiutensa mahdollistavat. Samoin hän voi välittää vain sellaista suhtautumista luontoon, joka hänellä itsellään on. Tämä tapahtuu sekä tiedostaen että varsinkin tiedostamatta. Toisin sanoen luontoon liittyvän leirityön kehittäminen käynnistyy varmimmin ohjaajien osaamisen kehittämällä ja asenteiden muokkaamisella. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista pyrkiä tekemään kaikista ohjaajista luontoeksperttejä, vaan ohjaajia, joilla on hyvä käsitys omasta suhteesta luontoon ja riittävästi kokemuksia eri tavoista liikkua luonnossa ja nauttia luonnosta.

Miksi sitten on tärkeää, että lapsilla ja nuorilla on olemassa perustaidot luonnossa liikkumiseen ja siellä selviytymiseen. Jos nämä taidot puuttuvat, voi nuoren olla vaikeaa ymmärtää, miksi luontoa pitää suojella ja miksi jokaisen meistä on tunnettava vastuumme omalta osaltamme. Emmehän me osaa suojella jotakin, jonka toimintaa emme ymmärrä. Lisäksi luonto antaa paljon vastineeksi ihmiselle, joka on halukas ja kykenevä sitä lukemaan ja havainnoimaan.

Aloitin yhteisöpedagogin opinnot Mikkelin Ammattikorkeakoulussa tammikuussa 2010 ja alusta asti oli selvää, että tulisin tekemään opinnäytetyöni leirityöhön tai leirialueeseen ja sen kehittämiseen liittyen. Samaan aikaan Lahden Nuorisopalveluissa tehtiin laaja leirityön riskikartoitus, joten oli luontevaa, että hyödyntäisin sitä omassa opinnäytetyössäni. Riskikartoituksesta esiin nousseen materiaalin pohjalta päädyin

suunnittelemaan ohjaajakoulutuksen, joka tähtäsi leiritoiminnan kehittämiseen ohjaajien taitotasoa nostamalla.

Tavoitteena oli toistettavissa olevan koulutusmallin luominen. Koulutuksessa käytin pohjana seikkailukasvatuksen teoriaan liittyviä ajatuksia, soveltaen niitä aikuisten työpaikkakoulutukseen. Koulutusaika osoittautui kuitenkin liian lyhyeksi, jotta siitä olisi perusteellisen ja toimivan mallin pohjaksi. Tämän koulutuksen pohjalta on jo suunniteltu paranneltua koulutuskokonaisuutta.

Tässä opinnäytetyössä esitelty koulutus on ensimmäinen askel toivottavasti jatkuvaksi muodostuvassa ja kehittyvässä toiminnassa. Koulutus on toteutettu Lahden Nuorisopalveluiden hallinnoimassa Naumi-Isorannan leirikeskuksessa ja sen erityispiirteet nousevat koulutuksessa näkyviin. Erityispiirteitä lukuun ottamatta kaikki muut toiminnot ja osa-alueet ovat sovellettavissa missä tahansa leirikeskuksessa.

2 KOULUTUSTARPEEN TAUSTAT

Lahden nuorisopalveluiden toiminnassa ilmeni leiritoimintaan liittyvä kehittämistarve vuoden 2010 alkupuolella. Ohjaajien osaamistaso haluttiin saada vastaamaan tämän päivän leirityön vaatimuksiin koulutuksen avulla. Alla esittelen ohjaajakoulutusta määrittävät reunaehdot Lahden nuorisopalveluiden, Naumi-Isorannan sekä leirityötä ja leirialueita määrittelevien viranomaismääräysten näkökulmista.

2.1 Nuorisopalvelut lyhyesti

Lahden nuorisopalvelut sijoittuu Lahden kaupungin organisaatiossa Sivistystoimialaan, jossa se yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa muodostaa lasten ja nuorten kasvun vastualueen (Lahden Sivistystoimiala 2012, organisaatiokaavio). Nuorisopalvelut muodostuu neljästä toimintayksiköstä, joilla on omat tehtäväalueensa (Lahden Nuorisopalvelut 2011).

Alueellisten palveluiden yksikkö vastaa viiden suuralueen puitteissa ko. alueilla tapahtuvasta nuorisotoiminnasta alueiden nuorisotaloihin tukeutuen. Alueellisissa palveluissa työskentelee tällä hetkellä 13 työntekijää.

Työllisyys- ja erityispalvelut vastaa työllisyyteen liittyvistä toimista kuten mm. matalan kynnyksen työpajatoiminnasta Dynamosta, perinteisestä työpajasta Akselistä sekä työharjoitteluyksikkö Horisontista. Pajajaksoilla käy vuodessa n. 100 – 150 nuorta ja työharjoittelupaikkoja välitetään vuodessa n. 150 – 200. Erityistukea tarjoaa Nuorten monipalvelupiste Domino, johon kuuluvat psykososiaalinen tuki ja etsivä nuorisotyö, nivelvaihtotyö sekä ehkäisevä päihdetyö. Työllisyys ja erityispalveluissa työskentelee n. 35 päätoimista työntekijää.

Sisäiset palvelut käsittää hallinnon ja erityiset projektit. Lisäksi kaupunkimaisen nuorisotyön Kanuuna-verkoston ja sen arkea hoidetaan Lahdesta käsin ja se kuuluu sisäisten palveluiden yksikköön. Sisäisissä palveluissa työskentelee seitsemän henkeä.

Osallisuuden ja kansalaistoiminnan yksikköön kuuluvat Nuorisokeskus, nuorisotiedotuspiste Hurina 3.0, monikulttuurikeskus Multi-Culti, kauppakeskuksessa tehtävän nuorisotyön toimipiste Tripla sekä Naumi-Isorannan leirikeskus, johon tämä opinnäytetyö liittyy. Osallisuuden ja kansalaistoiminnan yksikössä työskentelee 11 henkilöä. Nuorisopalveluiden vuoden 2012 talousarvio on 3.8 miljoonaa euroa.

2.2 Naumi-Isoranta alueen taustaa

Naumi-Isoranta on noin 270 hehtaarin kokoinen alue eteläisessä Sysmässä, Päijänteen rannalla. Suuri osa alueesta on hoitometsää, jonka hoidosta vastaa Teknisen toimialan metsäosasto. Metsäosasto vuokraa myös alueeseen kuuluvia peltoja paikallisille viljelijöille.

Naumin maatilasta joutui vuoden 1969 aikana suuri osa pakkohuutokauppaan. Isorannan tila, muutamaa mökkitonttia lukuun ottamatta, tuli myyntiin saman vuoden aikana. Lahden kaupunki osti kyseiset alueet ja lähti kehittämään niistä leirintä- sekä virkistys- ja leirialueita lahtelaisille. Nuorisopalvelut sai hallintaansa n. 60 hehtaarin alueen Naumista. Liikuntapalvelut sai hallintaansa n. 210 hehtaaria, johon kuului Isorannan tilan 100 hehtaaria kokonaan ja Vähäniemen alue n. 110 hehtaaria, jotka oli lohkaistu Naumin maista.

Nuorisopalvelut alkoi kehittää Naumista leirikeskusta nuorisoyhdistysten ja yhteisöjen käyttöön. Toiminta käynnistyi virallisesti vuonna 1972, jolloin alueella valmistui ruokala ja saunarakennukset. Leiritupa saatiin 1990 ja sen jälkeen on alueella tehty vain korjaustoimenpiteitä. Rakennukset on teknisesti suunniteltu vain kesäkäyttöön. Nykyään alueen toimintakautta on jatkettu suuren kysynnän takia. Toimintakautta on jatkettu syksyllä marraskuun loppuun asti ja keväällä se otetaan käyttöön maaliskuun alussa (Lahden nuorisopalvelut 2012).

Liikuntapalvelut alkoi kehittää Isorannan ja Vähäniemen alueita leirintäalueiksi mökkeineen ja asuntovaunupaikkoineen. Alueella kävi niin kuin monessa muussakin paikassa, asuntovaunut jäivät pysyväisluontoisesti paikoilleen ja saivat ympärilleen erilaisia rakennelmia. Liikuntapalvelut irtisanoi alueella työskennelleet työntekijät vuoden 2000 alusta. Yksi irtisanotuista työntekijöistä ryhtyi yrittäjäksi ja otti alueen hoitaakseen. Liikuntapalvelut toi julki halunsa luopua Isorannan ja Vähäniemen alueista ja vuonna 2006 tehtiin päätös, että myös Isoranta ja Vähäniemi siirtyvät Nuorisopalveluiden hallintaan vuoden 2007 alusta ja vuokralainen hoitaisi alueita siirtymäkauden ajan. Siirtymäkaudeksi sovittiin kaksi vuotta eli vuoden 2009 loppuun.

Samalla tehtiin päätös että Naumi-Isorannasta tehdään siihen aikaan suunnitelmissa olleen suurkunnan ainoa leiripaikka. Suurkunta ei sittemmin toteutunut, mutta leiri-alueet jäivät. Sopimusta tehtäessä oli nuorisopalvelut ilmoittanut myös sen, että sillä ei ole tarkoitus ylläpitää leirintäaluetta vaan leirialuetta. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että mökkivuokraus ja asuntovaunupaikka vuokraus loppuivat 2009 lopussa.

2.3 Leirityötä säätelevät viranomaisohjeet ja muut määräykset

Leirialuetta koskevat monet lait, säädökset ja määräykset, jotka kaikki osaltaan määrittävät leirialueilla tapahtuvaa toimintaa. Osa näistä on vain paikallisia viranomais-tulkintoja, mutta nekin pohjautuvat aina johonkin valtakunnalliseen säädökseen.

Kaikkea maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvää säätelee niihin erityisesti säädettyt lait ja asetukset. Asemakaava, osa-yleiskaava ja yleiskaava tai väljemmin maakunta-kaava on kaiken maankäytön suunnittelun lähtökohta. Paikalliset virkamiehet valmis-

televatnämä ja poliittiset instanssit kuten kunnan valtuustot ja maakuntavaltuustovahvistavat ne.

Paikallista rakentamista säätelee kunnallinen rakennusvalvonta, jonka toimet perustuvat sen toiminnasta säädettyyn lakiin (Maankäyttö ja rakennuslaki 132/1999). Paikallisia tulkintoja ja käytäntöjä on kuitenkin mahdollista tehdä. Kaupunkialueella on seuranta tiukempaa kuin haja-asutusalueella. Kaikkiin rakennuksiin ja rakennelmiin tulee kuitenkin olla joko rakennus- tai toimenpidelupa. Lupaehdoissa määritellään hyvinkin tarkasti rakennuksen tekotavat ja tyyli.

Kokoontumis- ja/tai majoitustilana toimivan rakennuksen osalta tulee ottaa huomioon myös pelastusviranomaisten määräykset rakenteiden turvallisuudesta sekä pelastusjärjestelyjen toimivuudesta ja alkusammutuskaluston riittävydestä (Pelastuslaki 379/2011). Pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat kuuluvat myös pelastusviranomaisten vaatimuksiin. Tukea ja valmiita lomakkeita löytyy esimerkiksi Suomen pelastusalan keskusjärjestön Internet sivuilta.

Terveysviranomaiset seuraavat leirikeskuksen sisäpuolisia toimintoja terveyden näkökulmasta (Maankäyttö ja rakennuslaki 132/1999). Lähinnä heitä kiinnostaa leirialueilla keittiön järjestelyt kylmäsäilytyksestä valmistuksen kautta ruuanjakeluun ja siihen liittyvä omavalvontaketju (Elintarvikelaki 23/2006). Myös asianmukaiset saniteettitilat kuuluvat terveysviranomaisten valvontakohteisiin (Terveysnsuojelulaki 763/1994). Lisäksi terveysviranomaiset ovat kiinnostuneita kiinteiden toimintavälineiden turvallisuudesta kuten esim. leikkikenttärakenteista (Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011). Myös terveysviranomaiset ovat kiinnostuneita pelastus- ja turvallisuus suunnitelmista (Pelastuslaki 379/2011).

Kuluttajansuojaviranomaiset ovat kiinnostuneet leirialueiden toimintojen turvallisuudelta ja ovat antaneet siitä ohjeistuksen kaikille ohjelmapalveluita tuottaville tahoille (Kuluttajansuojalaki 920/2011). Ohjeissa mainitaan eri toimijoita nimeltä ja yksi mainituista on kunnallinen nuorisotyö (Kuluttajavirasto 2003).

3 OHJAAJAKOULUTUKSEEN SOVELTUVA SEIKKAILUKASVATUKSEN TEORIAA

Ajattelussani on erittäin vahvana läsnä Kurt Hahnin (1886–1974) ajatuksiin perustuva käsitys elämyspedagogiikasta. Yksi Hahnin mieliajatus on seuraava lause: ” On anteeksiantamatonta pakottaa nuori mielipiteisiin, mutta vielä suurempi virhe on olla antamatta nuorelle tilaisuutta kokemuksiin”. (Telemäki, 1998, 17).

Ohjaajakoulutuksemme peruspilari oli koko ajan ajatus, että kaikki jotka haluavat, saavat kokeilla, mutta kenenkään ei ole pakko. Tämä tarkoittaa koulutukseen osallistuvan ohjaajan näkökulmasta sitä, että tässä koulutuksessa tarjoamme hänelle tutustuttavaksi uusia mahdollisuuksia ja toimintatapoja. Tutustuttuaan niitä voi hyödyntää, jos tuntee omakseen. Jokaisen koulutukseen osallistuneen oikeus on valita, mitä oppimistaan haluaa hyödyntää. Samoin kuin jokaisella Lahden nuorisopalveluiden henkilökunnan jäsenellä oli oikeus valita osallistuuko kurssille vai ei. Ajatuksena on se että koulutuksen jälkeen ohjaajilla olisi samanlainen ajatus mahdollisuuksien tarjoamisesta omassa työssään ja työn kohteille.

Elämyspedagogisessa toiminnassa ovat vahvasti läsnä kolme osatekijää, pää, sydän ja käsi. Toisin sanoen ajatus, tunne ja taito. Elämyspedagogiikassa luodaan puitteet kaikkien kolmen osa-alueen eli tunteen, taidon ja ajattelun käytölle tai harjoittamiselle. Prosessia pyritään ohjailemaan, mutta sitä ei saa kahlehtia. Koulutuksemme tarkoitus oli kartuttaa osallistujien tiedollisia ja taidollisia kokemuksia ja myös herätellä myönteisiä tuntemuksia ulkoilmassa tapahtuvan toiminnan vaikutuksista.

Elämyspedagogisia prosesseja käydään kolmessa vaiheessa. Ne ovat toimintavaihe, reflektiovaihe ja metaforavaihe. Toimintavaihe on aina ensimmäisenä ja siinä pyritään saamaan aikaiseksi liikahduksia kaikilla osa-alueilla. Tämä vaihe on kaikessa toiminnallisessa oppimisessa keskeistä ja ohjaajan tulee se tiedostaa sekä antaa mahdollisuus oppimiseen. Toimintaa ei kuitenkaan saa kahlita, vaan on annettava mahdollisuus myös erehtymiseen, turvallisuuden luomissa rajoissa tietysti. Reflektiovaiheessa ohjaaja ja ryhmä käyvät palautekeskustelun harjoitteesta ja siinä tilanteessa voidaan pedagogiset tavoitteet saada käynnistymään ja tarvittaessa nostaa tavoiteltuja ilmiöitä keskustelun keskiöön. Metaforavaiheessa tuodaan ilmiöt läsnäolijoiden todel-

lisuuteen, esim. luokkayhteisöön, jolloin käsittely voidaan viedä tarvittaessa myös käytännön tasolle. Tämä vaihe on mielestäni kaikkein haastavin lähinnä sen takia, että pitää tuntea ryhmä edes jotenkin voidakseen ottaa esimerkkejä sen arjesta. Metaforien kautta ryhmässä esiintyvien ilmiöiden käsittely on kuitenkin mielestäni erittäin tehokasta ja ryhmän jäsenille silmiä avaavaa. Koulutuksemme rakentui koko ajan näihin kolmeen vaiheeseen eli ensin keskusteltiin auki se, mikä on osallistujien tietotaso toiminnasta, toiminnan aikana käytiin toivottavasti myös tunnepuolella ja loppukeskustelussa käytiin läpi kuinka kukin sen koki ja miten opittua on mahdollista hyödyntää.

”Seikkailun aikana havainnollisesti nähdään, miten vaatteet suojaavat, miten ruoka toimii polttoaineena, miten kylmä ja kuuma voivat tappaa ja miten sinun on opittava luottamaan tovereihisi kuin itseesi. Yhteiskunnan todellinen riski ei ole seikkailun salliminen vaan nuoren sukupolven rankaiseminen pakottamalla heidät apatiaan ja ylivalvottuun turvallisuuteen” (Telemäki, 2001, 5).

Ajatukseni on, että jos toimintaa ei ole tarjolla tai se on säädelty liian turvallisesti, nuoret tai työn kohteet eivät joko tule toimintaan mukaan tai eivät saa sellaisia oppimiskokemuksia, jotka kasvun ja kehityksen kannalta olisivat tarpeellisia. Yhdeksi vaihtoehdoksi nuorille jää se, että jännittävät kokemukset hankitaan tavoilla, joita yhteiskunta ei hyväksy kuten esimerkiksi ilkeillä tai seinätöherryksiä piirtelemällä. Kun toiminta on ohjattua ja suunniteltua, on mahdollista tehdä näkyväksi omien tekosten vaikutukset ja niiden seuraukset. Vastuun kantaminen itsestä sekä ryhmästä omien päätösten kanssa on useimmiten erittäin kasvattava kokemus. Tehtävän vaikeus on pystyä kontrolloimaan toimintaa niin, että kokemuksia syntyy, mutta vahinkoja ei synny.

Turvallisuutta voidaan seikkailukasvatuksessa ja leiritöinnässä lisätä vain ohjaajien taitotasoa kohottamalla ja tervettä harkintakykyä lisäämällä. Kun taitoja lisätään, seuraa terve harkintakyky usein mukana. Jos lisätään toimintaan pelkkää kontrollointia, on vaarana, että tukehdutetaan koko toiminta. Kun ohjaajalla on omakohtaisia kokemuksia ulkoilmäelämästä ja sen suomista mahdollisuuksista, on todennäköistä, että hän tuo niitä esiin myös omassa toiminnassaan. Ohjaaja, joka ei ole kotonaan luonnossa, viestii sen myös sanattomina viesteinä tai asenteena leiriläisille. Jos ohjaaja ei osaa

käyttää jotakin välinettä joka olisi jonkin toiminnan edellytys leirillä, ei hän sitä voi myöskään opettaa leiriläisille.

Seikkailupedagogiikassa taidot jaetaan kolmeen alueeseen, kovat, pehmeät ja metataidot (Telemäki, 1998, 61). Kovat taidot ovat helposti mitattavia teknisiä taitoja kuten kyky kiivetä tai meloa, hallita turvallisuuskysymykset tai antaa ensiapua sekä ympäristön säilyttämiseen ja huomioon ottamiseen liittyvät taidot. Kovien taitojen oppiminen on tärkeää sen takia, että ne luovat perustan kaiken muun tekemiselle ja antavat siis suunnan kaikelle toiminnalle.

Pehmeiksi taidoiksi luetaan mm. organisointikyky, ohjaamis- ja opettamistaidot (Telemäki 1998, 61). Pehmeät taidot tulevat käyttöön vasta sen jälkeen, kun kovien taitojen hallinta on sillä tasolla, että ohjaajan ei tarvitse enää kiinnittää huomiotaan omaan toimintaan, vaan hän voi olla tilanteessa kuin tilanteessa varma oman osaamisen riittävydestä. Tämä tarkoittaa sitä, että ohjaaja pystyy arvioimaan etukäteen ne riskit, joita on edessä ja välttää vaikeudet ennakkoinnilla sekä oikeilla työtapoilla.

Metataitoihin kuuluu toiminnan integrointiin liittyviä taitoja kuten johtajuutta, etiikkaa, kykyä kommunikoida ja saada viesti perille sekä kykyä tehdä päätöksiä, arvioida ja kehittää toimintaa (Telemäki 1998, 61). Mielestäni nämä taidot joko syntyvät erilaisten kokemusten kautta ja pitkän toiminnassa mukana olemisen seurauksena tai ne eivät koskaan ole voineet kehittyäkään.

Hieman toisin asian ilmaisevat artikkelissaan Ohjaus seikkailutoiminnassa Kai Lehtonen, Eeva Mäkelä ja Kalle Pulli, kun he listaavat kolme ohjaajan osaamisen ja ammattitaidon osatekijää, jotka ovat hyvän seikkailutoiminnan perustana. Itse näkisin ne kaiken hyvän ja onnistuneen ohjaustoiminnan perustana. Ne ovat 1) ohjaajan omat taidot ja kokemus 2) ohjaustaidot 3) turvallisuusosaaminen. Ohjaajaksi ei synnytä ja kehittyminen hyväksi ohjaajaksi vie aikaa (Karppinen & Latomaa (toim.)2007,127). Aikaa onneksi on työuran verran.

Samassa artikkelissa kirjoittajat pohtivat kokemusten kertymisen ja niiden analysoinnin tärkeyttä ohjaajan ammattitaidon kehittymisen kannalta. Omien taitojen ja voimavarojen tunteminen ovat tärkeitä tekijöitä onnistumiselle työssä (Karppinen &

Latomaa (toim.) 2007,128). Ohjaajan on yhtä tärkeämpää tietää se, mitä hän osaa, kuin se, missä osaaminen loppuu. Hyväksi ohjaajaksi kehittyminen on prosessi joka ei lopu koskaan (Karppinen & Latomaa (toim.) 2007,137).

Perttula kirjoittaa opettajan vastuusta elämyksen tuottamisessa ja siitä, millä asenteella opettaja siihen suhtautuu. Vertaan tässä ohjaajaa opettajaan ja kummallakin on samanlainen vastuu ymmärtää se, että mikä tahansa tilanne voi olla jollekin osallistujalle elämys ja sen takia myös ohjaaja on osa tuota elämystä (Karppinen & Latomaa (toim.) 2007,66). Elämystä ei välttämättä synny kenellekään yrittämisestä huolimatta. ”Alkuperäisen” voi kokea jokainen ja jokainen kokee sen omalla tavallaan. ”Alkuperäinen” on kokemus joka antaa uusia merkityksiä ennen koettuihin asioihin. Kukaan ei voi omistaa ”alkuperäistä”, mutta kaikilla voi olla suhde siihen. Seikkailulliset toiminnat mielletään usein tavoitteluksi yhteyteen alkuperäisen kanssa. Kyse on myös valinnasta elää niin kuin itse sen haluaa määrittää ja mahdollisuudesta valita valitseminen (Bowles, Lehtonen, (toim.), 1998, 37). Kaikessa leiritöinnässä on tarjolla tilanteita, jossa joku kokee jonkin asian aivan uutena, alkuperäisenä. Näitä tilanteita on ohjaajien pyrittävä löytämään ja vaalimaan sen suomia kehityksen mahdollisuuksia.

Daavitsainen, Kiiski ja Karppinen puhuvat ohjaajan kehitysvaiheista elämyspedagogiikan jatkokoulutuksen kannalta (Karppinen & Latomaa (toim.) 2007,171). Rinnastaisin meidän koulutuksen jatkokoulutukseen, vaikka se ei ole laajuudeltaan jatkokoulutuksen kriteereitä täyttävää, vaan jonkinlainen virike- tai herättelykurssi. Kirjoittajat jakavat ohjaajan kehityksen kolmeen vaiheeseen, jossa ensimmäisessä eli aloitusvaiheessa opiskelija on omakohtainen kokija. Tässä vaiheessa kouluttaja luo sen kehyksen, jossa toiminta tapahtuu. Oppilas omaksuu ne roolit, jotka toimintaan liittyvät ja omaksuu sen toiminta- ja kommunikaatiokulttuurin, joka siihen liittyy.

Syventävässä vaiheessa tapahtuu ohjaajaksi kasvaminen. Tässä vaiheessa syntyy koko toiminnan kivijalka, seinät ja katto. Tässä vaiheessa asioita kehitetään kouluttajan kanssa reflektion kautta eli luodaan opitusta ja koetusta uutta tietoa ja osaamista. Tässä vaiheessa haetaan erilaisia pätevyksiä esim. lajiliitoilta.

Kolmantena vaiheena on irtautumisen vaihe, jossa opiskelija lähtee soveltamaan oppimaansa ja ottaa ohjaajan roolin. Kouluttajan rooli on konsultoiva ja tukeva. Tässä

vaiheessa oppilaat luovat omat käyttöteoriat. Koulutuksen tuloksellisuuden ja hyödyllisyyden näkee vasta jonkun vuoden päästä tulevaisuudessa, paljon riippuu siitä, miten osallistujat haluavat kokemaansa hyödyntää.

4 LEIRITYÖN TURVALLISUUS KYSELY

Lahden nuorisopalveluiden henkilökunnan keskuudessa oli Naumi-Isorannan leirikeskuksen laajentumisen myötä lisääntynyt keskustelu leirityöstä ja sen eri olomuodoista. Samalla oli noussut esiin kysymyksiä muun muassa leirityön palkkauksesta ja työn turvallisuudesta. Tästä syystä Lahden nuorisopalveluissa tehtiin tammi-helmikuussa vuonna 2010 leirityön turvallisuuskysely (liite 1). Kyselyssä nousi esiin sellaisia asioita ja selkeitä tarpeita jotka vaativat käsittelyä tai koulutuksen järjestämistä.

Lahden kaupungin sivistystoimialalla on sopimus ZEF® Editor nimisen Internetin kautta toimivan ohjelman käytöstä. Leiriturvallisuuskysely ja myöhempi palautekysely on toteutettu ZEF® Editor ohjelmalla.

Kysely piti sisällään kuusi teemaa ja jokaisen teeman takana oli 5-12 eri kysymystä. Vastausasteikko oli 1-5. Jokaisessa kysymyksessä oli mahdollisuus antaa numerovastauksen lisäksi myös teksti muotoinen vapaavastaus. Teemat alakysymyksineen olivat seuraavat.

Vastaajatiedoissa kysyttiin vastaajan toimintayksikkö, kuuluuko leirityö vastaajan työtehtäviin, kokemus leirityöstä ja osallistuuko leirityöhön vastuuroolissa sekä vastaajan erityisosaamista. Vastaukset kertoivat siitä että leirityötä tehdään kovin erilaisilla pohjataidoilla. Joillakin oli taustana jokin lyhyt kurssi, kun taas toisella 20 opintoviikkoa ammattikorkeakoulu opintoja ja erityisiä eräensiapu kursseja ja lajiliittojen koulutuksia. Suurtalous osaamista sekä askartelutaitoja ja muita kädentaitoja kertoivat ohjaajat kuuluvan omaan osaamiseen.

Turvallisuusvaatimuksia käsittelevässä osiossa kartoitettiin ohjaajien osaamistasoa. Kysyttiin muun muassa sitä, tuntevatko vastaajat ohjaajien osaamistasovaatimukset, joita nuorisopalvelut käyttää. Kysyttiin myös turvallisuusohjeiden tuntemuksesta, EA-

koulutuksesta, pelastusosaamisesta, tulityöhön liittyvistä asioista, perehdytyksestä ja erityistoimintoihin liittyvästä osaamisesta sekä riskeihin varautumisesta. Osaamistasovaatimukset herättivät aiheesta ihmetystä, koska niistä oli nuorisopalveluissa puhuttu, mutta käytännössä niitä ei ollut määritetty. Tämä oli yksi kohta, joka vaikutti koulutuksen sisällön suunnitteluun. Kyselyn jälkeen asiaa vietiin jo eteenpäin, tarkemmin siitä kerrotaan seuraavassa luvussa.

Työturvallisuusriskeistä ja asiakasvahingoistakysyttiin seuraavaksi. Kysymyksiä oli muun muassa leiripaikalla liikkumisesta, leirille tulemisesta ja poistumisesta, vesitoiminnasta, sähkölaitteista, terävistä esineistä, kuumista esineistä, kemiallisista aineista sekä työnjaosta, työn organisoinnista, yötyöstä, väkivallan uhkasta ja ulkoisesta uhkasta. Työn organisointi, yötyö ja väkivallan uhka sekä ulkoinen uhka olivat niitä kysymyksiä, joiden vapaavastaukset aiheuttivat tässä teemassa eniten kommentteja.

Työolosuhteita toimitila ja toiminta-alueiden näkökulmasta kysyttiin seuraavassa kysymys sarjassa. Kysymyksiä oli ulkona työskentelystä, maastossa ja vesistön lähistöllä työskentelystä, leirialueen rakennuksista ja niiden kunnosta sekä erityisoloissa työskentelystä.

Ympäristöriskeistäkysyttiin hieman pienemmällä määrällä kysymyksiä, nähdäkseni kuitenkin kattavasti. Kysymyksinä olivat haitallisten aineiden käsittely, poikkeukselliset luonnonolosuhteet, jätehuolto ja meluriskeihin varautuminen sekä ohjaajien tietämys ohjeistuksesta ympäristöriskien välttämiseen.

Muista edellä mainitsemattomista riskeistäkysyttiin viimeisenä. Tässä osiossa nousi esiin psyykkiset riskit, joita kysely ei varsinaisesti erikseen määrittänyt. Tämä on tärkeä huomi. Lisäksi nousivat esiin sellaiset asiat, jotka ovat kyselyn tekijästä ehkä tuntuneet itsestään selvyyksiltä tai vastaajat eivät ole miettineet kysymyksiä riittävän kattavina. Tällaisia riskejä olivat mm. kiuas ja pata, takka ja polttopuiden teko. Riskinä nähtiin myös leirityön huono arvostus ja siitä johtuva heikko palkitseminen, koska tällöin työntekijän on vaikea motivoitua leirityöhön ja toiminta muuttuu lepsuksi. Leirien pitkä kesto on myös omiaan heikentämään motivaatiota.

Turvallisuusvaatimuksien, työturvallisuuden riskien ja muita riskejä käsittelevien kysymyssarjojen vapaavastaukset olivat niitä, jotka eniten antoivat kuvaa siitä, missä on suurimmat kehittämisalueet ohjaajien osaamistasovaatimuksien näkökulmasta. Siksi ne ovat eniten vaikuttaneet koulutuskokonaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen. Poimisin esiin muutaman kommentin. Tämä seuraava on turvallisuusvaatimusten ja leirityöosaamista koskevan kysymyksen vastauksista. Kommentit ovat suoraan kyselyn raportista poimittuja.

”Omasta mielestäni minulla on riittävä osaaminen työskentelyyn leirillä, mutta toki on osa-alueita mitä olisi erittäin hyvä kehittää, jolloin olisin monipuolisempi ohjaaja”.

Muutama vastaaja luonnehti pelastusosaamista näin.

”Mielestäni minulla ei ole riittävää osaamista uimavalvontaan (uimavalvojakoulutus)”

”Uimavalvontaan on riittävä osaaminen ja kriisiviestinnästäkin on ollut jonkin verran puhetta. Mutta etsintöihin ja kriisinhallintaan voisi olla parempikin valmius paikallaan”.

”Omaan tyydyttävät tiedot. Lisäkoulutus olisi tarpeellista”.

”Teoriassa osaan, mutta käytännön harjoittelu jää vähälle. Näitä taitoja pitäisi päivittää, ja järjestää säännöllisesti kertauspäiviä. Sama koskee palo- ja pelastusharjoituksia omista tiloista. Uimavalvontaan en mielelläni ryhtyisi, ennen kuin pintapelastuksen kurssi olisi käyty”.

Leirien suunnitteluun ja henkilöstö mitoituksen otettiin kantaa seuraavaan tyyliin.

”Monia riskejä tunnistetaan, mutta niitä ei kaikkia pidetä Nuorisopalveluissa oleellisina”.

”Työntekijöiden mielestä isoa asiaa, yöaikaan olevia mahdollisia riskejä, ei pidetä esimiestaholla yhtä vakavina. Tästä syystä yövalvonnassa käytetään yhtä ohjaajaa kerrallaan”.

”Esimiesten mielestä monet työntekijöiden mielessä olevat riskit ovat kuitenkin niin pieniä, ettei niiden välttämiseksi ole tarpeellista tehdä mitään”.

Työturvallisuusriskeistä ja asiakasvahingoista oli ehkä eniten kirjallista palautetta. Seuraavassa on muutama kaikkia hyvin edustava otanta.

”Isorannan alue on liian laaja yksin valvottavaksi yöllä, jos jossain mökissä on ”hässäkkää” jää muut mökit huomiotta. Luonnollisen unirytmien muuttaminen kesken leirityön aiheuttaa väsymystä joka taas heijastuu siihen että ohjaaja ei pysty olemaan valppaana valvotun yön jälkeen. Leiripätkän aikana ohjaaja on joutunut tekemään yövuoron päivävuorojen välissä jolloin vireystaso ei todellakaan ole edes välttävällä tasolla. Muutenkaan ei tehdä töitä yksin, miksi siis öisin velvoitetaan olemaan yksin yövuorossa”?

”Yksin yöllä työskentelyssä on riskinsä kyllä. Jos jotain tapahtuu tai tulee jokin ulkopuolinen uhka”.

”Yötyön suurin riski on nukahtaminen kun on täysin tapahtumaton yö. Jotkin yöt tekevät poikkeuksen esim leirin ensimmäinen ja viimeinen yö ja hieman vanhemmat leiriläiset eli 13-15 vuotiaat”.

Muista riskeistä kysyttäessä nousi esiin seuraavanlaisia kommentteja.

”Psyykkiset riskit: voi olla yksittäiselle osallistujalla haastavaa viettää aikaa vieraassa ympäristössä, jos leireistä tai retkeilystä ei ole aiempaa kokemusta. Käytös voi muuttua ennalta arvaamattomaksi. Erityistoiminat sisältävät tekijöitä, jotka voivat laukaista psyykkisiä ongelmia”.

”Onkohan leiriolosuhteet nykyiselle nuorisotyölle jo liian vaarallinen olosuhteiltaan ja sisällöiltään”?

Karkeasti sanottuna ne kertoivat joidenkin leirityötä tekevien pelkäävän leireihin liittyviä asioita kuten metsää ja vesistöä, työkaluja, laitteita ja ympäristön kuviteltuja uhkia. Samalla ne käynnistivät ohjaajien osaamistasovaatimusten määrittelyn ja tekemisen näkyviksi, tarkoituksena tukea ohjaajien omaa osaamista tai kouluttautumissuunnitelmia.

5 OHJAAJIEN OSAAMISTASO

Teimme Anna-Kaisa Vihersalon kanssa yhteistyönä, Lahden nuorisopalveluiden johtoryhmän pyynnöstä ja leiritoiminnan turvallisuuskyselyyn nojautuen, esityksen ohjaajien taitotaso vaatimuksista leiritoiminnan järjestämisessä. Esityksen viimeisin versio on laadittu 3.3.2010 eli heti edellä esitellyn kyselyn jälkeen (liite 2). Johtoryhmä käsitteli asiaa 16.3.2010 pitämässään kokouksessa ja pyysi työryhmää vielä hiomaan esitystä ja palauttamaan sen uudelleen johtoryhmän hyväksyttäväksi (Lahden nuorisopalvelut, 2010). Työ jäi kesken Anna-Kaisa Vihersalon jäädessä äitiyslomalle. Tästä syystä jouduin käyttämään keskeneräistä asiakirjaa suunnittelun pohjana.

Esityksessä päädyimme neljään taitovaatimustasoon. Ensimmäinen taso kuvailee vaatimuksia pysyvässä leirissä jossa majoitutaan sisätiloissa. Toinen taso on myös paikallaan pysyvä leiri jossa majoitus tapahtuu teltoissa. Kolmas taso käsittelee vaatimuksia pienillä tai lyhyillä vaelluksilla helppossa maastossa ja neljäs on erämaavaellukset. Lisäksi erityistoiminnot on eritelty omana kohtanaan.

Jokaisella tasolla on eritelty erikseen ne taidot, jotka ohjaajan tulee hallita voidakseen toimia sen tasoisella leirillä ohjaajana. Erilaiset taidot jaettiin kategorioihin, jotka ovat leiriytyminen, ensiapu, paloturvallisuus, evakuointi, etsintä, suunnistus ja kartanluku ja jokamiehenoikeudet ja maastossa liikkuminen sekä ohjaajan fysiikka. Osaamistasovaatimus taulukolla oli suora vaikutus koulutuksen sisältöön, jonka rakensin sellaiseksi, että kakkostaso tulisi näytetyksi tai ainakin valmiudet tason näyttämiseen syntyisi.

6 KOULUTUKSEN SUUNNITTELU

Koulutuksen lähtökohdaksi valittiin johtoryhmän jäsenten kanssa käydyissä keskusteluissa kokeilu, miten yksinkertaisimmin saataisiin ohjaajien osaamistasossa vaatimustaso kaksi täytettyä. Toinen ajatus oli saada osallistujat näkemään Naumi-Isorannan mahdollisuudet ja rajoitteet sekä pohtimaan oman osaamisen rajoja ja kehittämistarpeita.

Koulutus pidettäisiin 30.–31.5. 2011 Naumi-Isorannan leirikeskuksessa, Sysmässä. Itse toimin koulutuksen suunnittelijana ja vastuullisena kouluttajana Sami Tirkkosen toimiessa toisena kouluttajana. Sami Tirkkonen on toiminut kaksi vuotta Outward Bound Finlandin toiminnanohjaajana ja kouluttajana sekä sitä ennen keikkaohjaajana. Hän on ollut mukana myös Hollolan kunnallisessa nuorisotyössä sen jälkeen, kun jäi pois Outward Bound Finlandin toiminnanohjaajan tehtävistä.

Koulutusta oli tarjottu myös seutukunnan nuorisotyöntekijöille ja Samin lisäksi yksi seutukunnan työntekijä osallistuikin koulutukseen. Kaikkiaan koulutukseen osallistui siis yhdeksän nuorisotyöntekijää, joista neljä oli aiemmin ilmoittanut, ettei voi osallistua kuin ensimmäiseen päivään.

Kuten edellä olen avannut, lähdin suunnittelemaan koulutusta nojautuen vahvasti seikkailu ja elämyspedagogisiin lähtökohtiin, toimiviin ja hyviksi havaitsemiini tapoihin. Yksi niistä on se, että osallistujat eivät saa etukäteen tietoonsa kuin aivan tarpeellisen tiedon eli koska lähdetään ja mistä sekä varustelistan. Ohjelman esittelen kuitenkin aina hyvin ympäripyöreästi, koska silloin saan itselleni mahdollisuuden nopeisiin suunnitelman muutoksiin, jos esimerkiksi sääolot sen vaativat.

Hyvinkin tarkka ajatus siitä, mitä tuleman pitää, oli minulla kirjattuna ylös ja myös selkeänä päässäni. Mutta kuten koulutuksen kulusta kertovasta osiosta voi lukea, heti ensimmäisessä ohjelmaan merkityssä toimintaosiossa tehtiin muutos. Tarkoitus oli käydä läpi erilaisia teknisiä yksityiskohtia Naumissa ja Isorannassa, toteuttaa jokaisen osallistujan henkilökohtainen soolo, meloa, tutustua ”Hullun rengin raittiin”, kerrata suunnistusta ja tehdä demonstraatio etsinnästä sekä palauttaa mieliin turvallinen tapa tehdä polttopuita ja nuotio, joka varmasti syttyy.

Aikataulu suunniteltiin niin että tarvittaessa oli mahdollista vaihtaa toimintojen paikkaa ja järjestystä tai jotain osiota pidentää ja toisia vastaavasti lyhentää. Suunnittelussa oli tärkeintä joustavuus ja se että koulutukseen osallistujien esittämiin toiveisiin pyritäisiin vastaamaan. Tästä syystä ohjelmassa ei mainita mitä milloinkin tehdään vaan todetaan toimintaan käytettävä aika ja mahdollinen erityisvarustus. (liite 3)

Liitteen mukaisen ohjelman olin lähettänyt kaikille 20.4.2011. Ilmoittautumiset tuli tehdä etukäteen hyvissä ajoin ja sen vastaviestinä ilmoitin, koska ja mistä starttaamme koulutukseen yhteiskuljetuksella. En kuitenkaan ollut tarpeeksi tarkka tai ehkä ilmaisin itseni jotenkin epämääräisesti, koska yksi koulutukseen osallistuja oli ymmärtänyt, että tapaamme suoraan Naumissa klo 8.00. Tarkoitus oli tavata Lahden Nuorisopalveluiden toimistolla osoitteessa Sammonkatu 8, Lahti. Hieman aikaa kun odottelimme, niin soitin hänelle ja totesimme että tapaamme Naumissa klo 9.00, kunhan saamme loppuporukan sinne siirrettyä.

7 KOULUTUS

Pääsimme siis matkaan hieman myöhässä, mutta kuitenkin niin, että saavuimme Naumi-Isorannan leirikeskukseen n. klo 9.00. eli juuri ja juuri aikataulussa. Naumissa meitä odotti tulokahvit, jotka oli meille järjestänyt kokkimme Mika Tuomela. Naumissa aloitettiin pienellä alustuksella eli kerroin siitä, mikä on tämän koulutuksen tarkoitus ja mitä menetelmiä tullaan käyttämään eli tulisimme kokeilemaan kaikkea sitä, mitä leiriläisetkin voisivat ohjattuna tehdä, mikäli sääolot ja aikataulut sen sallisivat. Samalla varmistin sen että kelläkään ei ole sellaisia sairauksia tai lääkityksiä, joista muiden mukana olijoiden olisi hyvä tietää (diabetes, epilepsia yms.).

Kahvittelun lomassa keskustelimme osallistujien aikaisemmista kokemuksista alueella ja mitä tietoa he sen pohjalta kaipaivat. Yhdessä menneiden ongelmien läpikäyminen osoittautui erittäin hyväksi ratkaisuksi, koska itse en olisi osannut ottaa kaikkia nyt esille tulleita asioita puheeksi. Samassa yhteydessä tehtiin suunnitelman muutos eli kävisimme läpi myös Isorannan tekniset asiat ennen ensimmäisen päivän lounasta,

koska osa joutuisi lähtemään päivällisen jälkeen takaisin Lahteen. Tämä onnistuisi hieman lounaan alkamisaikaa siirtämällä.

Teknisistä asioista Naumissa ja Isorannassa käytiin läpi sellaisia kunkin osallistujan tärkeinä pitämiä seikkoja, jotka joko omasta kokemuksesta tai muilta kuultuina ongelmina tuntuivat tärkeiltä. Lisäksi täydensin tietämystä niillä seikoilla, jotka eivät tulleet koulutukseen osallistuvien toiveissa esille, mutta jotka omasta mielestäni oli tai saattaisi olla leirinjärjestäjän hyvä tietää. Tähän meni aikaa n. kaksi ja puoli tuntia eli pääsimme lounaalle n. klo 12.30.

7.1 Soolo

Lounaan yhteydessä kerroin seuraavasta osiosta sen verran, että tulemme olemaan ulkona varmuudella ainakin päivälliseen saakka, sekä pyysin ottamaan huomioon epävakaisen sään pukeutumisessa. Ilmoitin toiminnan alkavan klo 13.00 jolloin kokoontuisimme ruokalarakennuksen eteen. Sanoin myös, että emme välttämättä liikkuisi paljon ja sekin kannattaisi huomioida pukeutumisessa. Samoin pyysin ottamaan muistiinpanovälineet mukaan.

Tavatessamme ruokalan edessä klo 13.00 kerroin tulevan toimintatuokion idean. Seikkailukasvatuksen yksi paljon käytetty harjoitus on nimeltään soolo, jota käytetään usein kurssin loppuvaiheessa reflektion välineenä ja kokemusten vahvistajana. Nyt tekisimme sen kuitenkin aivan koulutuksen alussa siksi, että haluisin jokaisen osallistujan saavan mahdollisuuden pohtia omaa luontosuhdettaan kaikessa rauhassa ja ilman, että siihen olisi vielä tullut lähimenneisyydessä suuria vaikuttavia muutoksia tai kokemuksia. Koska leirillä useimmiten toimitaan luonnossa, on ohjaajan syytä tiedostaa oma suhteensa siihen. Jos ei tiedosta omaa suhdettaan ja osaamistaan luontoon ja ympäristöön nähden, voi toimia leiriläisten kanssa vahingollisesti tai lievemässä tapauksessa hassusti tai epäkäytännöllisesti.

Ohjeistuksena ja harjoitteen rajauksena kerroin ryhmälle harjoitteen kulun seuraavasti. Kun siirrymme metsään, on kullakin osallistujalla mukanaan vaateidensa lisäksi pyydetty muistiinpanovälineet ja 2 x 3 metrin kokoinen kevytpeite myyntipakkauksessaan. Kevytpeitettä voi käyttää istuinalustana pakkauksessaan ja, jos sää muuttuu to-

della huonoksi, voi jokainen tehdä siitä suojan sadetta vastaan. Siirtyisimme ryhmänä merkittyä luontopolkua pitkin ja minä jakaisin heidät sopiviksi katsomiini paikkoihin, josta ei olisi näkö ja kuuloyhteyttä muihin metsässä olijiin. Lopuksi varmistin sen, että kenelläkään ei ole sellaista sairautta, joka voisi vaarantaa turvallisuuden tulevan harjoitteen aikana. Pyysin osallistujia pidättäytymään kaikesta kontaktista lähistöllä olijiin, jos sattuisi niin, että jotain todella yllättävää tapahtuisi. Toki todellisen hädän ollessa kyseessä avun huutaminen ja metsästä poistuminen olisi sallittua ja jopa suotavaa.

Eräs ohjaajista ilmaisi pelkonsa tulevaa harjoitetta kohtaan, kun lähdimme kohti luontopolkua. Tässä vaiheessa ilmoitin, että tietenkään kenenkään ei ole pakko tehdä tätä harjoitetta, mutta suosittelin kuitenkin yrittämään. Lisäksi lupasin sijoittaa hänet lähimmäksi leirikeskusta ja vielä sellaiseen paikkaan josta olisi lähes näköyhteys leirituvalle. Tämän jälkeen hän uskoi pystyvänsä kokeilemaan harjoitetta. Näin teimme ja kun jatkoimme muun ryhmän kanssa eteenpäin, jätin seuraavaksi ryhmän ainoan miespuolisen jäsenen omalle paikalleen. Hänelle annoin tehtäväksi kuulostella, jos pelkäävän ohjaajan suunnalta kuuluisi jotain epätavallista, ja reagoida siihen hyväksi harkitsemallaan tavalla. Muuten hänen tulisi toimia kuin muutkin.

Kun olimme jakaneet kaikki osallistujat luontopolun varteen, päätimme Samin kanssa että yksinolon ajaksi tavoiteltaisiin n. kahta tuntia. Tässä välissä ehtisimme valmistella seuraavan toimintatuokion, joka olisi melontaa. Haimme siis kanootit ja kajakit varastolta ja veimme ne rantaan, josta aioimme melonnan aloittaa. Tuuli oli kuitenkin sen verran kova ja aallokko korkea, että päätimme siirtää melonnan suorituspaikkaa läheiseen lahden poukamaan.

Kahden tunnin kuluttua lähdin minä hakemaan sooloon osallistujia metsästä. Sami jäi leirituvalle odottamaan palaajia. Tarkoituksena oli, että hän voisi käydä henkilökoh- taisen keskustelun pelkoa osoittaneen kanssa kahden kesken, jos hän tuntisi siihen tarvetta. Kun saavuin ensimmäisen osallistujan oleskelualueelle, odotti siellä minua iloinen ja huojentunut osallistuja. Hän sanoi, että oli pärjännyt ihan hyvin ja pelkokin oli hieman laantunut. Saatoin hänet sellaiseen paikkaan polulla, josta näki leirituvalle ja sanoin, että Sami odottaa häntä siellä ja voi tarvittaessa jatkaa keskustelua hänen

kanssaan. Itse lähdin metsään luontopolkua pitkin ja hain pois muut sooloon osallistuneet.

Arvioin yksinolon kokonaiskestoksi noin kaksi tuntia ja viisi minuuttia keskimäärin jokaisella suorittajalla. Kaikkien ollessa taas leirituvalla kävimme keskustelua siitä, miten kukin oli aikansa käyttänyt ja kuinka pitkä se aika oli ollut. Puhuimme myös niistä tunteista ja tunnelmista, joita he olivat saaneet ja kokeneet. Joku luki kirjoittamiensa runoja. Kävimme keskustelua noin tunnin verran ja se oli mielestäni antoisaa. Lopuksi haastoin osallistujat pohtimaan, mitä heidän tapansa toimia metsässä ja heille heränneet tunteet kertoivat heille itselleen heidän omasta suhteestaan luontoon. Tämän ajatuksen jätin heille pohdintaan kun menimme syömään.

Koulutuksen jälkeen kerätyssä palautteessa kolme mainitsi soolon olleen kaikkein vaikuttavin harjoitus koulutuksessa. Nämä kolme olivat kaikki siinä ryhmässä joka lähti pois päivällisen jälkeen, eli he eivät ehtineet kokea muita harjoitteita. Kaksi poislähteneistä ei nimennyt sooloa vaan Naumi-Isorantaan liittyvän teknisen tiedon antoisimmaksi asiaksi koulutuksessa.

7.2 Melonta

Päivällisellä ilmoitin että seuraava toiminta alkaisi klo 17.00 ja se olisi melontaa. Samalla pyysin heitä ottamaan sen mukaiset varusteet eli kevyttä, vettä ja tuulta pitävää eikä sähköisiä laitteita mukaan.

Syömisen jälkeen, ennen toiminnan alkamista, kuulin, että yksi osallistujista ennakkotiedoista poiketen lähtisi myös pois tässä vaiheessa. Suoraan minulle ei sitä asiaa koskaan sanottu, mutta viesti tuli kuitenkin perille. Ei silloin eikä sen jälkeenkään kyseinen ohjaaja kertonut minulle syytä suunnitelmansa muutokseen. Kiertoteitse sain kuulla, että soolon jälkeen hän oli ollut erittäin tuohtunut ja sanonut harjoituksen olevan hukkaan heitettyä aikaa.

Melonta toteutettiin Iäksen pohjasta, joka on myös Naumin leirialueeseen kuuluva lahdelma ja joka oli sen hetkellä tuulella osittain suojainen. Poislähtöä tekevät osallistujat tulivat vielä seuraamaan melontavalmistelujamme. Yhden osallistujan poisläht-

tö helpotti melontaa ja sen toteuttamista, koska nyt meille jäi tasan kaksi paria kanootteihin ja minä sekä Sami voimme kumpikin meloa kajakeilla. Näin jakautuneina pysyimme antamaan teho-ohjausta kummallekin kanoottikunnalle. Kokeilimme kaikenlaisia tapoja meloa ja kääntää kanootteja, harjoittelimme lautan tekoa ja siinä paikanvaihtamista. Meloimme kaislikossa ja kävimme hieman kokeilemassa miltä tuntuu meloa aallokossa. Melontaan varattu kaksi tuntia oli juuri ja juuri riittävä aika sen kokoiselle ryhmälle. Kaikki melomassa olleet olivat erittäin tyytyväisiä siitä kokemuksesta.

Kaikki melontaan osallistuneet kertoivat palautteessaan melonnan olleen heille merkityksellisin toiminta koulutuksessa.

7.3 Ilta ja aamutoimet

Palasimme Naumiin n. klo 19.00 ja menimme suoraan saunaan vuorotellen. Sen jälkeen teimme yhdessä iltapalaa ja kävimme läpi päivän antia sekä sen aikana syntyneitä tunteja. Samalla keskustelimme siitä, kuinka toisenlaista olisi ollut, jos koko porukka olisi voinut osallistua koko koulutukseen eikä lähtenyt kesken pois. Totesimme kuitenkin, että jokainen osallistuja joutui tekemään valinnan omalta kohdaltaan ja me muut emme siihen voineet kovin paljon vaikuttaa. Yöpuulle vetäydyimme n. 23.00.

Aamupala oli ilmoitettu alkavaksi klo. 8.00.

7.4 Etsintäsimulaatio

Aamupalalla kysyin yhtäkkiä, että missä Lasse on. Lasse on mielikuvitushahmo, jonka profiilin olin etukäteen miettinyt ja hänen viimeiset havaitut liikkeensä myös. Olin myös sanonut kokille, että jos häneltä kysytään Lassesta, on hän nähnyt tämän lähtevän kävelemään kiviä potkiskellen kohti päätietä.

Nopeasti ohjaajat saivat juonen päästä kiinni ja rupesivat mielikuvaharjoituksena järjestäytymään ja organisoimaan Lassen etsintää. Kaikenlaisia ajatuksia lenteli ilmaan, samoin tarkentavia kysymyksiä. Kaikki oikeanlaiset etsinnän vaiheet tulivat ohjaajien puheessa esiin. Esitettiin nopeaa lähialueen haravointia leiriläisten toimesta ja tietten-

kin kaikilta, myös kokilta, havaintojen kysymistä. Nopeasti tehtiin päätökset, kuka hoitaa määrätyn osa-alueen etsinnöistä. Oikeastaan ainoa, joka jäi sanomatta ääneen, oli ensimmäisen suunnittelu- ja työnjakopalaverin pitäminen. Tosin saattoi käydä niin, että he mielsivät käynnissä olleen tilanteen sellaiseksi, eivätkä sen takia sitä erikseen maininneet.

Pidetyssä purkukeskustelussa kaikki olivat sitä mieltä, että kyseinen mielikuvaharjoitus oli hyvä ajatuksien herättäjä ja sellaisenaan tarpeellinen. Kaikki tunsivat saaneensa harjoituksesta ajatuksia ja sitä kautta valmiuksia toimia tilanteessa, jossa jonkun huomataan kadonneen. Purkukeskustelun aikana rohkaisin osallistujia tekemään omia muistiinpanoja mahdollista myöhempää tarvetta varten. Tämän tarkoituksena oli varmistaa se, että osallistujille jäisi myös visuaalinen muistijälki toimenpidelistasta, jota he itse olivat olleet luomassa.

Tähän harjoitukseen ja purkukeskusteluun käytimme aikaa n. puolitoista tuntia. Käydyn keskustelun jälkeen ilmoitin seuraavan toiminnan alkavan klo 10.00 ja varustuksen tuli olla sään mukainen ja toiminta kestäisi lounaaseen saakka eli kaksi tuntia.

7.5 ”Hullun rengin raitti”

Naumin leirikeskuksen yksi erityispiirre on ryhmätoimintarata, jonka nimi on ”Hullun Rengin raitti”. Naumissa siirtyy perimätietona leirialueeseen liittyvä kummitustarina Naumin hullusta rengistä ja hänen kohtalostaan. Kun tätä rataa joskus suunnittelin, tulin siihen tulokseen, että sille pitää saada myyvämpi nimi kuin ryhmätoimintarata. Olimme olleet jossakin vaiheessa nuorisotyön markkinointikoulutuksessa, jossa oli puhuttu tuotteistamisesta, ja ajattelin, että tämä rata jos mikä olisi hyvä tuote. Tämä oli pontimena sille, että radan nimeksi tuli Hullun rengin raitti.

Hullun rengin raitti muodostuu neljästä alaköysitehtävästä, yhdestä yläköysitehtävästä sekä yhdestä pulmatehtävästä, joista vain yksi on enemmän yksilö kuin ryhmätehtävä. Kaikki tehtävät on rakennettu pysyvästi maastoon kestävästä materiaaleista ja niin ettei toimintapisteiltä ole suoraa näköyhteyttä toiselle pisteelle. Kuitenkin ne ovat sen verran lähellä toisiaan, että ohjaajat voivat sopia huutamalla esim. ryhmien vaihtamisesta. Yläköysipiste ”Kuhilaat” on ainoa, joka on sen verran kaukana muista, että sin-

ne pitää olla yhteyksissä joko puhelimella tai radiopuhelimella. Lisäksi Hullun Rengin raitilla on laavu, joka toimii oivallisena purkukeskustelujen pitopaikkana.

Kävimme lävitse koko radan sillä ajatuksella, että kaikki saivat samalla kertaa oma-kohtaisen kokemuksen tehtävistä sekä tarkan ohjeistuksen turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Tehtävät eivät maastossa ole sellaisessa järjestyksessä, että niistä muodostuisi automaattisesti looginen kokonaisuus ja tätä painotin myös koulutuksessa. Ohjaajan tulee tuntea jokainen ryhmä jollakin tavalla ennen kuin sen voi ryhmätoimintaradalle viedä. Ryhmän turvallisuuden ja tuntemisen taso määrittää, mitä harjoitteita ja missä järjestyksessä niitä kannattaa sille teettää. Ennen radalle menoa tai juuri sen alkaessa kannattaa muistuttaa, että jos jollakin on jokin fyysinen este annettujen tehtävien suorittamiseen (esim. jokin selkävaiva tai muu vastaava) on siitä hyvä kertoa ohjaajalle ennen toimintaa.

7.5.1 Hämähäkinseitti

Aloitimme siis järjestyksessä ja ensimmäisenä on perinteinen Hämähäkinseitti. Osallistujien ryhmä oli tässä vaiheessa sen verran pieni, ettei tätä tehtävää voitu suorittaa täydellisesti, vaan se käytiin läpi turvallisuuden näkökulmasta ja siitä malliesimerkkejä näyttäen. Tällaisia ovat esim. turvalliset nostotavat ja tilanteen pysäyttäminen ennen riskin sisältävää toimintaa. Tämän harjoituksen kohdalla puhuttiin myös osallistujien psyykkisestä turvallisuudesta. Samoin käytiin läpi erilaiset tavat helpottaa tai vaikeuttaa tehtävää sekä tehtävän rajaaminen sopivaksi juuri kyseessä olevalle ryhmälle. Hämähäkinseitti on sellainen harjoite, jota teetän vain pitkään yhdessä olleille ja hyvin toisiansa tukeville ryhmille.

7.5.2 Apinasilta

Apinasilta on neljän tolpan väliin pingotettuja köysiä ja vaijereita sisältävä kokonaisuus, joka on luonteeltaan enemmän yksilötehtävä, mutta koska siinä samalla totutellaan köysien ja vaijereiden päällä kävelyyn, on sen mukana olo raitilla perusteltua. Toisekseen tämä on hyvä tehtävä, johon turvattoman ryhmän voi ensimmäisenä viedä, koska se toimii erittäin hyvin jään sulattajana.

Tehtävän idea on kulkea köyden ja vaijerin päällä kävellessä kaikkien tolppien välinen matka. Ensimmäinen väli on sellainen, että siinä on köysi, jota pitkin kävellään ja toinen köysi, josta voi ottaa tukea kävelyn aikana. Juu on siinä, että alaköysi ei ole aivan kireä vaan painuu ja löystyy hieman, jolloin se alkaa heilua. Yläköysi on vielä löysempi ja sen antaman tukimahdollisuuden joutuu jokainen kävelijä itse oivaltamaan, koska mittasuhteillakin on jonkinlainen osansa tässä tehtävässä. Toinen väli on sellainen, että siinä on kävelyalustana vaijeri ja tukena ylhäältä toisesta vaijerista roikkuva köysi eli liaani. Kolmas välikko on muuten samanlainen kuin toinenkin, mutta siellä roikkuu kaksi auton rengasta joiden lävitse kävelijän täytyy pujottautua.

Apinasillan tärkein ohje suorittajille kuuluu seuraavasti. Kun tuntuu siltä, ettei pysy köyden päällä tasapainossa vaan putoaa, ei pidä laskea käsillä köydestä irti. Pitää vain astua suosiolla maahan. Köysi kulkee noin 15 – 20 cm korkeudella maasta. Vaijerilla sama menee niin, että pitää katsoa, mihin hyppää ja vasta sen jälkeen hypätä maahan. Vaijerikaan ei kulje kuin n. 50 cm maanpinnasta. Ns. spottaajia en suosittele käytettäväksi, koska siinä on vaarana, että varmistaja eli spottaaja saa kengästä osuman. Tämän harjoitteen tarkoituksena on antaa onnistumisen elämyksiä ja hyväksymisen ja hyväksytyksi tulemisen tunteita.

Osallistujat kokeilivat tehtävää ja se olikin yllättävän hauska naurusta päätellen. Joku totesi, että tehtävä herättää varmasti joissakin aikamoisia tunnetiloja. Tässä vaiheessa muistutin kuinka tärkeää on muistaa korostaa sitä, että näissä alaköysi ja yläköysi harjoitteissa kaikki, jotka haluavat kokeilla, saavat kokeilla mutta kenenkään ei ole pakko tehdä niitä. Jos joku sanoo, että hän ei halua tehdä, pitää sitä kunnioittaa eikä alkaa tai sallia muidenkaan painostusta päätöksen muuttamiseen. Niille jotka syystä tai toisesta eivät suorita tehtävää voi antaa joko jonkun havainnointitehtävän tai varmistajan roolin.

7.5.3 Tasapainoköysi

Tasapainoköysi on ryhmätehtävä sanan varsinaisessa merkityksessä. Köysi on pingotettu kahdeksan maahan pystytetyn tolpan varaan n.80 cm korkeudelle. Ryhmän tehtävänä on edetä köyden päällä kävellessä tolpparivistö päästä päähän. Tukea saa ottaa

vain tolpista ja ylhäällä köydellä seisovista kavereista. Kahdessa hieman pidemmässä väliköössä on myös kaksi nauhalenkkiä ”liaanina”, joita voi myös käyttää. Vaikeudeksi muodostuu yksi tolppaväli, joka on sen verran pitkä, ettei siitä pääse yli ilman kahden kaverin apua. Ongelman ratkaisutaitoja kysytäänkin tässä kohdin erittäin paljon.

Turvallisuuskäsitteinä pätevät samat kuin edellisessäkin tehtävässä. Putoamisen uhatessa katso, mihin hyppäät ja vasta sen jälkeen hyppää alas. Vaikeaan paikkaan voi laittaa epävarmoille henkilöille varmistajat, jos sellaisia on tarjolla tai ohjaaja voi myös itse varmistaa. Tämän tehtävän tarkoitus on lisätä yhteishenkeä ja luottamusta, luoda siis tunne että yhdessä pystymme voittamaan vaikeudet.

Koska ryhmä oli niin pieni, menimme myös minä ja Sami mukaan toimintaan. Tehtävä oli hauska ja erittäin haastava, mutta koska kyseessä oli aikuisten ryhmä, oli sen suorittaminen loppujen lopuksi aika helppoa. Kiljuntaa ja naurua kuitenkin riitti.

7.5.4 Pölkkyilta

Pölkkyilta on kuudesta n. 80 cm korkeasta tolpast ja kahdesta eripituisesta 50 x 100 mm kokoa olevasta lankusta muodostuva ryhmätehtävä. Ryhmän tehtävä on edetä lankkuja hyväksi käyttäen tolppien päällä koko rivistön matka. Lankku pitää laittaa tolpassa olevaan koloon ja ainoastaan silloin sitä voi käyttää siltana tolpalta toiselle. Ensimmäisenä oleva saa hypätä pois vasta, kun kaikkien muidenkin tolppien päällä on joku seisomassa. Tukea saa ottaa vain ylhäällä olevista kavereista. Jos lankku putoaa maahan, pitää jonkun tulla alas tai onnistua onkimaan se ylhäältä käsin. Maassa olevat kaverit, jotka odottavat vuoroaan, saavat osallistua tehtävän suorittamiseen keskustellen eivätkä muuten.

Tässäkin tehtävässä pätee omasta turvallisuudesta huolehtiminen. Muutamia seikkoja pitää ohjaajan rajoittaa. Tolpalta toiselle ei saa liikkua muuten kuin oikeassa kolossa olevaa lankkua pitkin. Lankkuja ei saa heittää, kun niitä liikutellaan. Tätä tehtävää ei voi tehdä sateella tai välittömästi sateen jälkeen, koska silloin lankut ja tolppien päät ovat vaarallisen liukkaat.

Kun suoritimme tehtävää, tuli osallistujille pienoinen hetkellinen tenkkapoo, kun lankkujen käyttöjärjestyksessä onkin pieni kierous. Järjestys ei menekään ihan vuoro-

tellen, vaan siihen tulee pieni poikkeama. Pienen pohdinnan jälkeen ongelma ratkeaa ja toteutus etenee. Taas naurua piisasi.

7.5.5 Tiibetin shakki

Tiibetin shakki on puhdas pulmatehtävä, jota voi varioida mielensä mukaan. Tehtävä koostuu neljästä erikokoisesta auton renkaasta ja kolmesta n. kahden metrin korkuisesta tolpastä. Alkuasetelma on sellainen, että renkaat ovat kaikki päällekkäin yhdessä tolpassa niin että suurin on alimpana ja pienin ylimpänä. Ryhmän tehtävä on siirtää pino toiseen tolppaan samaan järjestykseen. Renkaita saa siirtää vain yhtä kerrallaan ja se pitää aina laittaa johonkin tolppaan ennen kuin seuraavaa rengasta saa siirtää. Isompaa rengasta ei saa laittaa pienemmän päälle. Kaikkien osallistuminen ja kommunikaatio varmistetaan siten, että kaikki saavat koskettaa vain yhtä rengasta.

Turvallisuusnäkökohtana on ainoastaan sellainen, että pitää muistaa sanoa etukäteen, että renkaita ei saa missään tapauksessa heittää. Saattaa käydä nimittäin niin, että joku ei huomaa renkaan heittoa ja sattuu kävelemään alle. Auton rengas ei ole kevyt eikä pehmeä, jos se kolahtaa päähän.

Keskustelu kävi kiivaana koulutukseen osallistujien kesken, mutta tehtävä onnistui kuitenkin helposti. Ryhmän pienuudesta johtuen kaikkien piti osallistua kaikkien renkaiden siirtoon.

7.5.6 Kuhilaat

Tämän jälkeen kävelimme pienen matkan (n. 300 m) Kuhilaille, joka on yläköysiharjoite, jossa voivat toimia vain ohjaajat, joilla on KTO 2 pätevyys. Tämä harjoite on tarkoituksella rakennettu muita kauemmas, jotteivät satunnaiset leirialueelta harhailevat leiriläiset innostuisi sitä kokeilemaan. Se muodostuu kahdesta n. 10 m korkeasta painekyllästetystä hirrestä rakennetusta kolmijalasta, joiden väli on n. 20 metriä. Kolmijalkojen väliin on asennettu kaksi 10 mm läpimitaltaan olevaa vaijeria. Kumpaakin vaijeria voidaan kiristää tai löysentää järeällä vanttiruuvilla.

Ylempi vaijeri, joka on n. kahdeksan metrin korkeudessa, menee kolmijalasta toiseen. Alempi vaijeri, joka on n. 3,75 metrin korkeudessa päättyy tolppaan, joka on toisen kolmijalan jalkojen välissä. Tolppa on tuettu kahdella harusvaijerilla maahan kaivettuihin betonipainoihin. Tolpan edessä on kolmijalasta roikkuva trapetsi. Tolpan päästä on trapetsiin matkaa n. kaksi ja puoli metriä. Trapetsi roikkuu n. 1,8 metriä tolpan päätä korkeammalla.

Toisessa kolmijalassa on 3,75 metrin korkeudessa kaiteella varustettu lähtölava, jolta vaijerikävelyä lähdetään suorittamaan. Tällä lavalla on myös koroke, jolta tarvittavat tarkistukset voi suorittaa ja turvallisuusvälineet kiinnittää ylempään vaijeriin. Varmistuksen yläpää koostuu seuraavasti: vaijeriin tulee kiinni Pezl Tandem Cable pelastusrulla joka soveltuu myös vaijerikäyttöön. Seuraavaksi tulee kaksi ovaalia sulkurengasta, joista toiseen tulee kaksi nauhalenkkiä vaijerilla kävelijän käsiä varten. Toiseen tulee Kong-merkinen leikari eli pyörimisen mahdollistava välikappale. Leikariin tulee vielä kiinni tavallinen HMS sulkurengas, jonka kautta yläköysivarmistus kulkee.

Tehtävän tavoitteena on kävellä vaijerilla n. 20 metrin matka ja sen jälkeen hypätä roikkumaan edessä olevaan trapetsiin. Alhaalla puetaan jokaiselle vuorollaan kokovaljaat ja kypärä, joita on mukana ainakin kolme paria. Tämä takaa toiminnan joustavuuden ja sujuvuuden. Ensimmäiselle kävelijälle pukee ohjaaja valjaat ja kypärän, samalla opettaen kaikille muille pukemiseen liittyvät pienet huomioitavat seikat. Tämän jälkeen ryhmä on vastuussa valjaiden pukemisesta toinen toisilleen. Ohjaaja kuitenkin varmistaa aina valjaiden tilanteen ja sopivuuden ennekuin laskee ketään nousemaan tikkaille. Samalla varmistetaan kypärän sopivuus. Kypärän sopivuutta tarkastaessaan ohjaaja voi helposti havainnoida kävelijän jännityksen tai pelkäämisen asteen ja toimia sen mukaan joko kannustaen tai rauhoitellen.

Kun kävelijä on sitten valmis, kiinnitetään hänen yllään oleviin valjaisiin selkäpuolelle turvaköysi, jolla ohjaaja varmistaa kävelijän turvallisuuden putoamistilanteessa. Köysi on 10,5 mm halkaisijaltaan oleva staattinen eli ns. laskeutumisköysi. Laskeutumisköysi sen takia, että tässä harjoitteessa ei ole hyväksi köyden venyminen, riittävä jousto tulee vaijereiden painumisesta ja köyden pienestä venymisestä. Varmistusvälineenä ohjaaja voi käyttää joko ATC tyyppistä tai GriGri tyyppistä varmistusvälinettä. Itse käytän ATC tyyppistä varmistusvälinettä.

Kävelijä lähtee siis kävelemään alempaa vaijeria pitkin ja ottaa tukea ylemmästä vaijerista roikkuvista nauhalenkeistä. Tuen ottamisesta pitää muistuttaa sen verran, että se on vain tuen ottamista, ei käsien varassa roikkumista varten. Kävelyn idea on löytää tasapaino vaijerin päältä ja samalla siirtää omia rajoja hieman kauemmas. Kävely päättyy vaijerin toisessa päässä olevan tolpan päällä olevalle pienelle tasanteelle, josta suoritetaan hyppy trapetsille. Hypyn suoritettuaan kävelijä voi laskea trapetsista irti ja ohjaaja laskee hänet köyden varassa maahan.

Ainoastaan yksi koulutuksessa mukana olleista oli aiemmin käynyt kuhilailla ja kävelyt ja hypännyt sieltä. Kaikki kuitenkin kokeilivat ja totesivat, että se on aivan mahtava tunne itsensä voittamisesta. Kannatti siis käydä tämäkin katsomassa.

Koko Hullun rengin raittia ei ole tarkoitus käydä läpi kerralla, vaan jakaa se tarvittaviin osiin, jos ryhmän turvallisuuden tunne sitä vaatii. Jokainen osio on syytä päättää purku keskusteluun, joka on helppo suorittaa raitilla olevalla laavulla. Laavun edessä on nuotiopaikka, johon voi tehdä tulet ja keittää vaikkapa kahvit tai paistaa makkarat, mikä muuhun ohjelmaan vain sopii. Samalla voi purkaa tehtyjä harjoitteita ja reflektoida, jos se muuten tuntuu luontevalta. Parhaiten purku kuitenkin onnistuu, jos makkaran paistoon ryhdytään vasta keskustelujen jälkeen.

7.6 Suunnistus, kartat, polttopuiden ja nuotion teko

Jatkoimme keskustelua lounaalla ja sen jälkeen aloitimme viimeisen koulutusosion eli suunnistuksen kertaamisen, tavat kuinka opettaa halkojen hakkaamista nuorille ja nuotion tekemisen alkeet.

Kaikki sanoivat saaneensa joskus opetusta kartan ja kompassin käytössä, mutta siitä on niin kauan aikaa, että se on käytön vähäisyyden tai olemattomuuden takia unohtunut. Kävimme siis läpi kartan ja kompassin perusasioita sekä myös hieman eri karttatyppejä. Mukana oli tavallinen peruskartta, suunnistuskartta ja merikortti. Koska kaikissa niissä on eri mittakaava, tuli myös mittakaava-asiat käytyä läpi. Harjoittelimme myös suunnan ottoa kartalta ja sen vertaamista luonnossa olevan näkymään sekä myös toisin päin. Kaikki kokivat kertauksen erittäin hyödylliseksi.

Polttopuiden teko on ollut aina hieman vaikea asia leiritoiminnan yhteydessä. Osin se johtuu siitä, että nuorisopalveluiden leirikeskuksessa on tarjolla vain metrisiä halkoja, ei ollenkaan klapeja. Puut on pitänyt ensin sahata pokasahalla ja sen jälkeen pilkkoa kirveellä pienemmiksi. Ohjaajat eivät ole uskaltaneet antaa sahaa ja kirvestä nuorten käsiin, vaan aina on pitänyt miesohjaajien pilkkoa puut. Nyt oli tavoitteena, että ohjaajat tietäisivät kuinka sahaa ja kirvestä käytetään oikein sekä samalla myös niin turvalisesti kuin mahdollista.

Sahatessa on tärkeintä muistaa, että antaa sahan tehdä työt, sahaaja antaa vain edestakaisen liikkeen vaativan voiman. Sahan ollessa kunnossa se pureutuu puuhun ihan ilman painamista. Usein, jos saha ei syö kunnolla, on vika terän harituksessa. Silloin voi joko vaihtaa terän tai suorittaa harittamisen. Jos on epävarma harittamisesta, kannattaa terä vaihtaa. Naumissa on aina vaihtoteriä varastossa.

Kirveen käytöstä opetettiin riittävä haara-asento, käsien otteet sekä tähtääminen eli oikea etäisyys hakkuupölkkyyn. Lisäksi käytiin läpi seuraajien turva-alueet ja työn jako. Kaiken tuon lisäksi kerrottiin, minkälaisia puita kannattaa ruveta pilkkomaan ja mitä ei.

Viimeisenä käytiin läpi erilaisia nuotiotyylejä ja niiden sytytystapoja. Kaikkiaan kuitenkin muistutettiin siitä, että palaminen tarvitsee kolmea asiaa, polttoainetta eli puuta, happea ja lämpöä. Tärkein muistettava seikka on se, että pilkotut puut syttyvät paremmin kuin pyöreät puut ja puiden välissä pitää olla riittävä rako, jotta ilma pääsee kiertämään.

7.7 Koulutuksen päätös

Tämän jälkeen siirryimme siivoamaan leirikeskuksessa käyttämiämme tiloja siihen kuntoon, että seuraavat käyttäjät voivat tulla ja aloittaa omat toimintansa. Päätöskahvien yhteydessä kävimme pikaisen palautekeskustelun, jossa kaikki osallistuneet totesivat, että koulutus oli ollut hyvä niiltä osin, mitä siellä oli asioita ehditty käsittelemään. Se oli antanut sellaisen tunteen, että kaikki tunsivat saaneensa uudenlaista varmuutta tulevien leirien toteutuksiin ja ideointiin. Lopuksi muistutin palautekyselystä, jonka olin toimittanut kaikille osallistujille sähköpostissa.

8 PALAUTTEET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tein palautekyselyn ZEF® Editor -kyselyohjelmalla. Toimitin kyselyn linkit sähköpostitse kaikille osallistujille samana aamuna kuin koulutus alkoi. Toimin näin sen takia että tiesin osan osallistujista poistuvan koulutuksesta jo samana päivänä ja halusin heidän saavan mahdollisuuden vastata kyselyyn mahdollisimman pian koulutuksen päättymisestä. Palautekyselyn tarkoitus oli kerätä tietoa koulutuksen eri alueista ja onnistumisesta myöhemmin tapahtuvaa kehitystyötä varten. Palautekysely jakautui kuuteen osioon, perustietoihin, koulutuksen ennakkotietoihin, toteutukseen, palautteeseen, kokonaisuuden arviointiin ja terveiset kouluttajalle.

Palautekyselyyn vastasivat kaikki, jotka olivat koulutuksessa mukana. Raportissa näkyvät myös ylimääräiset osallistujat, jotka loin varmuuden vuoksi ja joita en ole saanut suodatettua pois. Raportti on kokonaisuudessaan liitteenä (liite 4). Palautekyselyssä vastausten arviointi asteikko oli 1-5. Lisäksi useassa kysymyksessä oli mahdollista antaa myös kirjallinen palaute. Palauteosiossa oli vain sanallinen mahdollisuus vastata.

Perustiedoissa kysyttiin vastaajan sukupuoli, työkokemus, leirikokemus ja koulutusleiritoimintaan. Perustiedoilla ei loppujen lopuksi ollut oman työni kannalta sellaista merkitystä kuin kyselyä tehdessäni ajattelin. Tämä johtuu ehkä koulutukseen osallistuneiden pienestä määrästä ja siitä, että lähes kaikki olivat minulle ja toisilleen entuudestaan tuttuja.

Ennakkotiedoista kysyttiin olivatko ennakkotiedot riittäviä, olivatko ennakkotiedot kiinnostusta herättäviä ja annettiinko ennakkotiedot riittävän ajoissa. Kysymykseen ennakkotietojen riittävyydestä vastaajat antoivat 3,57 arvosanan keskiarvona. Toisten mielestä tietoa oli riittävästi ja toiset kaipasivat sitä hieman lisää. Naapurikunnasta mukaan tullut ei ollut saanut tietoa ollenkaan suoraan kouluttajalta. Kysymykseen ennakkotiedon kiinnostavuuteen antoivat vastaajat 3,53 keskiarvoisen vastauksen.

Sanalliset vastaukset menivät laidasta laitaan, toisille tiedot olivat riittäviä ja kiinnostavia, toisilla ne eivät herättäneet kiinnostusta. Kokonaan poisjääneiden kantaahan tässä kyselyssä ei saatu näkyväksi, mutta oletan poisjäännin osin johtuneen juuri en-

nakkotiedon niukkuudesta. Kysymykseen, tulivatko ennakkotiedot riittävän ajoissa, vastasivat vastaajat 3,48 keskiarvolla. Jonkun mielestä tiedot tulivat jopa liian aikaisin ja toivottiin muistutusta lähempänä ajankohtaa. Toisen mielestä ajoitus oli oikea, koska nyt pystyi tekemään varauksen kalenteriin. Molemmat mielipiteet ovat varmaan sellaisia, joissa on tällaisten koulutusten kohdalla varaa parantaa.

Jotkut vastaajista sanoivat sanallisessa palautteessa, ettei ennakkotiedotus juurikaan herättänyt kiinnostusta. Toisille se toimi kiinnostuksen herättäjänä. Toisille olisi riittänyt pelkkä varustelista. Osa poisjääneistä johtuu ehkä siitä, etteivät ennakkotiedot herättäneet riittävästi kiinnostusta. Toinen ajatus on, että tietojen niukkuus ja ajankohdasta eivät saaneet mahdollisia osallistujia kiinnostumaan, Jäätiin ikään kuin odottamaan lisäinfoa ja uutta mainoskierrosta. Tiedottamisessa ollaan todennäköisesti aina kompromissin äärellä. Valitsemani linja ei ehkä ollut aivan riittävän avoin, mutta oikean suuntainen kuitenkin.

Toteutuksen liittyvässä osassa kysyttiin sisällön riittävydestä, oliko asioille riittävästi aikaa, oliko asioiden käsittely riittävän selkeää ja käsiteltiinkö asioita riittävän perusteellisesti. Sisällön riittävyys oli vastaajien mielestä ka 3,83. Joku koki, ettei saanut koulutuksessa omaan osaamiseensa mitään uutta, toinen sai jotakin teknisiä asioita, ei muuta. Pääsääntöisesti vastaajat arvioivat, että kurssin sisältö ja kesto olivat oikeassa suhteessa keskenään. Kysymykseen siitä, oliko asioille riittävästi aikaa, vastaajat antoivat arvion ka 4,23. Erään vastaajan mielestä jotkin asiat jäivät pintapuolisen käsittelyn kohteeksi, eräs arvioi että muuten oli riittävästi aikaa paitsi ruokailuun. En usko että kahden työpäivän mittaisessa koulutuksessa olisi mahdollista käsitellä asioita sen syvällisemmin kuin nyt tehtiin. Täytyy muistaa, että kyseessä on laaja leirialue, jossa on paljon erilaisia mahdollisuuksia ja toimintoja.

Kysymykseen asioiden esittämisen selkeydestä vastasivat vastaajat sen olleen ka 4,25. Sanallisissa vastauksissa kerrottiin käsittelyn olleen selkeää ja riittävää, joku ei saanut juonesta kiinni ja hänestä kokonaisuus jäi hieman vaillinaiseksi. Hyvä arvio johtuu kaikesta siitä, että toimintatapa oli koko ajan keskustelevalta ja perustui pitkälle vastaajien omiin kokemuksiin ja niiden esiin nostamiin kysymyksiin.

Kysymys asioiden riittävän perusteellisesta käsittelystä sai keskiarvon 4,15. Ainoina kommentteina olivat, että parannusehdotuksia ei kirjattu ylös ja siksi ne todennäköisesti jäivät toteutumatta. Tässä kohtaa täytyy myöntää, etten ollut ajan tasalla ja kirjatukset jäivät tekemättä.

Palauteosiossa kysyttiin, mikä toiminta oli hyvä ja miksi. Missä toiminnassa olisi kehittämisen varaa, ja arviota siitä oliko koulutuksesta hyötyä vastaajalle itselleen, sekä arviota oliko koulutuksesta hyötyä omalle työyhteisölle. Kysymykseen, mikä toiminta oli hyvä ja miksi, vastasi neljä, eli kaikki melontaan osallistuneet, melonnan olleen hyvä juttu. Kaikilla se oli sitä hieman eri syistä. Soolon nimesi kolme vastaajaa hyväksi ja puhuttelevaksi toiminnaksi. Yksi sanoi muutaman nippelin ja nappelin löytymisen ja yksi sanoi koko suuren Naumi-Isorannan tutuksi tulemisen olleen hyvä juttu. Kun seitsemän yhdeksästä ilmaisee parhaaksi toiminnaksi luontoon vahvasti liittyvän toiminnan, on se osoitus siitä, että sellaista toimintaa ja koulutusta tarvitaan lisää.

Kysymykseen siitä, missä toiminnossa olisi kehittämisen varaa, vastasivat osallistujat että henkilökunnan osallistumisessa, tai siinä että osan ei tarvitsisi lähteä pois yhden päivän jälkeen. Eräs vastaaja sanoi, että vielä enemmän metsään päin voisi mennä. Yhden kohdalla ”hullun rengin raitin” tuttuus toi ajatuksen vaihtoehtoisesta tekemisestä siksi ajaksi. Yksi osallistuja olisi toivonut suunnistuksen pidempää kestoja. Osaan voidaan koulutuksen suunnittelussa vaikuttaa ja osaan ei. Kysymys valitsemisesta ja sitoutumisesta on aina vaikea isossa kokonaisuudessa eli tässä tapauksessa Lahden nuorisopalveluissa.

Arviointiin siitä, oliko koulutuksesta hyötyä vastaajalle itselleen, vastasivat kaikki kahta lukuun ottamatta, että erilaisia kokemuksia ja elämyksiä oli koulutuksesta saatu. Kahden kohdalla ei koulutus ollut tuonut esiin tai ajatuksiin kuin jotain pientä. Arvioon siitä, oliko koulutuksesta hyötyä vastaajan työyhteisölle, vastasivat kaikki yhtä lukuun ottamatta, että ainakin jotain oli tarttunut mukaan työyhteisöä ajatellen. Tämän yhdenkin mielestä sooloa voisi kokeilla nuorten kanssa. Eräs sanoi, että epämuodolliset keskustelut toimintojen lomassa olivat sitä parasta antia.

Kokonaisuuden arvioinnin osiossa kysyttiin, oliko koulutus tarpeellinen vastaajalle, suosittelisiko hän sitä kollegalleen ja haluaisiko hän jatkaa kouluttautumista. Kysymys kurssin tarpeellisuudesta osallistujalle sai keskiarvoksi 3,73. Vastauksissa käytännön seikat painottuivat sekä se, että koulutus oli vastannut omia odotuksia. Kysymyksen kollegoille suosittelemisesta vastausten keskiarvo oli 4,25. Kaikkien sanallisesti vastanneiden mielestä varsinkin uusille työntekijöille koulutus olisi kova juttu. Jatkokoulutushalukkuuteen vastattiin keskiarvolla 4,35. Sanallisissa vastauksissa näkyy nuorisopalveluiden henkilöstön koulutusmyönteisyys, koska kaikki olivat halukkaita jatkokoulutukseen. Ei välttämättä leirityön kannalta mutta koulutukseen kuitenkin.

Yleisenä johtopäätöksenä nousi pintaan organisaation sisäiseen koulutukseen liittyvä markkinointi ja sen vaikeus. Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta se, että tuntee organisaation hyvin, muodostaa myös suden kuopan sille ajatukselle, että mahdolliset osallistujat tietävät jo ennestään suurimman osan koulutukseen liittyvistä asioista. Näinhän se ei missään tapauksessa ole.

Palautekyselyssä vastaukset heittelevät laidasta laitaan. Se kertoo siitä, että osa vastaajista on erittäin suuntautunut luonnossa tapahtuvaan toimintaan ja toisille se toiminta on vieraampaa. Uskon, että jos kaikki olisivat voineet osallistua molempiin päiviin, olisi koulutuksen palaute ollut joltain osin toisen näköinen. Viiden kurssilaisen osallistuminen vain yhteen päivään ei voi olla näkymättä vastauksissa. Joka tapauksessa koulutus on saanut ainakin joissakin osallistujissa aikaan halun hyödyntää myös luonnossa tapahtuvaa toimintaa omassa työssään. Nähtäväksi jää kuinka suuresti se vaikuttaa pitkällä aikavälillä, mutta myös itse uskon, että positiivinen siemen jäi itämään monen osallistujan ajatuksiin.

Koulutusta suunnitellessani oli tavoitteeni saada aikaiseksi jonkinlainen koulutuspaketti, jota voisi soveltaa, vaikka missä leirikeskuksessa erityispiirteet huomioiden. Tämä tehtävä ei mielestäni onnistunut johtuen siitä, että arvioni kahden päivän mittaisesta koulutuksesta ja sinä aikana hyvin käsiteltäviksi ehdittävistä asioista osoittautui liian optimistiseksi. Tähän viittaavat myös useat kommentit ajan niukkuudesta palautekyselyssä. Osanottajien positiivinen suhtautuminen itse koulutukseen kokonaisuudessaan innostavat kuitenkin jatkamaan ja kehittämään koulusta eteenpäin. Ehkä joskus löydetään sille jokin sopiva yleistettävä mallikin.

9 POHDINTA

Valitessani tämän opinnäytetyön aiheeksi ja yhdeksi lähtökohdaksi leirityön kehittämiseen tähtäävän toiminnan ja ohjaajien taitotason kohottamisen en tiennyt kuinka haasteelliseen kokonaisuuteen olin päättänyt kajota. Kaikkineen toteutus siitä ensimmäisestä ajatuksesta koulutuksen järjestämisestä, tämän raportin kirjoittamiseen, on kestänyt n. kaksi ja puoli vuotta. Väliin mahtui kaikenlaista viivytystä ja estettä.

Kun puhutaan niinkin ison toimintakokonaisuuden kuin Lahden nuorisopalveluiden ja sen yhden osan eli leirityön ja siihen liittyvän kulttuurin kehittämisestä, liittyy keskusteluun mukaan sellainen määrä muuttujia, joita ei ensi yrittämällä osaa kuvitellakaan. Mukaan pitää huomioida nuorisopalvelujen eri toimintayksiköiden intressit, sivistystoimiala ja kaupunki kokonaisuudessaan. Myös eri viranomaisilla niin Lahdessa kuin Sysmässä on asioihin omat kommenttinsa. Keskusteluun tulee mukaan jossakin määrin myös valtiovalta ja muut valtakunnalliset tahot. Nuoriso- ja muilla kansalaisjärjestöilläkin on sanansa sanottavana. Jostain välistä olisi syytä saada mukaan myös nuorten mielipide.

Ohjaajien taitotaso leirityössä nousi ajankohtaiseksi juuri silloin, kun olin miettimässä omaa opinnäytetyötä ja sen aihetta. Koin sen läheiseksi myös siitä syystä, että leirialueiden toimintojen kehittäminen kuuluu normaaliin työhöni. Koulutuksen järjestäminen tuntui luontealta tavalta tarttua kehittämishaasteeseen.

Koulutusta suunnitellessani havaitsin konkreettisesti kuinka laaja on leirityötä määrittävien osien kirjo. Osin ne ovat samoja palasia kuin normaalissa nuorisotyössäkin. Leirityön kesto ja intensiivisyys tuovat siihen kuitenkin oman mausteen. Voisi sanoa, että kaikki ilmiöt saavat pientä lisäpotkua leirillä, niin hyvät kuin huonotkin asiat. Parhaimmillaan leirit ovat kuitenkin kaikille osallistujille, niin nuorille kuin ohjaajille, ikimuistoisia kokemuksia. Juuri tähän leirityön kehittämisen pitää mielestäni tähdätä, ikimuistoisten leirien toteutumiseen.

Järjestetty koulutus suunniteltiin täyttämään ne vaatimukset, joita nuorisopalveluiden sisällä laadittu taitotasovaatimus esitys edellyttää kakkostasolta eli kiinteällä leiripaikalla ja telttamajoituksessa toteutettavilla leireillä sekä huomioimaan Naumi-

Isorannan tiettyjä erityispiirteitä. Jälkikäteen ajateltuna aikavaraus jäi n. 6-8 tuntia liian lyhyeksi, tai vaihtoehtoisesti olisi pitänyt jättää joitakin erityispiirteitä pois. Tässä mielessä koulutuksen suunnittelussa tapahtui arviointivirhe.

Koulutuksen markkinointi tapahtui sähköpostilla kaikille nuorisopalveluiden henkilöstön jäsenille ja jotenkin se levisi myös seutukunnan työntekijöiden tietoisuuteen. Koulutukseen ilmoittautuneille lähetettiin yksi sähköposti, jonka liitteenä oli tietoa aikataulusta ja varusteista. Tällä tietämyksellä tekisin markkinoinnin hieman aktiivisemmin ja suunnitellummin. Nyt asioita jäi hieman liikaa osallistujien oman tiedonjanon varaan. Niukka markkinointi aiheutti ehkä sen, että osallistujamäärä jäi pieneksi ja se taas mahdollisti joustavan tavan toimia ja muuttaa suunnitelmia lyhyelläkin aikavälillä.

Koulutukseen kuuluvia toimintoja en juuri ennakkotiedoissa avannut vaan kerroin kyseessä olevan toimintaa. Tätä perustelin mm. muuttuvilla sääoloilla, joiden mukaan joitakin toimintaosioita piti olla mahdollista siirtää. Jatkossa kertoisin tarkemmin niistä toiminnoista, joita olisi tarkoitus sään salliessa käydä lävitse. Tämä helpottaisi niitä, jotka eivät ole varmoja itsestään ja halustaan osallistua eri toimintoihin.

Eniten koko koulutuksessa olen miettinyt sooloa ja sen sijoittamista lähes alkuun. Olen edelleen sitä mieltä, että tässä paikassa ja tällä ohjeistuksella se oli oikea paikka. Valitsin soolon paikaksi koulutuksen alun sen takia, että oman luontosuhteen pohdinta tapahtuisi mahdollisimman neutraalisti, ilman suurempia luontokokemuksia lähimenneisyydessä. Toinen perusteluni on se, että ohjaajan on hyvä tutustua omaan luontosuhteeseensa, jotta voi toimia uskottavasti luonnossa tapahtuvalla leirillä ohjaajana. Uskon, että jokaisen soolon suorittaneen mieleen jäi jotain siitä, kuinka itse suhtautuu ympäröivään luontoon, onko se miellyttävä vai ahdistava ympäristö, tunteeko olonsa kotoisaksi vai ulkopuoliseksi. Tällä on uskoakseni suuri vaikutus siihen, millaisen asenteen luontoa kohtaan ohjaaja tiedostamattaan välittää nuorille. Toki leirikeskukseen voi mennä leirille ja tehdä siellä samoja asioita, joita kaupungissa voi tehdä. Kysymys kuuluukin, miksi mennä leirikeskukseen maalle, jos ei hyödynnä sen parasta antia millään lailla.

Nähdäkseni tässä kohtaa koulutuksessa päästiin lähimmäksi teoriaosuuden ”alkuperäistä”. Jokainen koki soolon omalla tavallaan ja reagoi siihen omalla tavallaan. Toisille se oli mielenkiintoinen hetki luonnossa, toisille tylsä kokemus ja yhdelle ehkä niin raju tai vaikea haaste, että hän lähti pois koulutuksesta heti tilaisuuden tullen.

Teoriaosuudessa käsittelin myös ohjaajan taitoja eli kovia, pehmeitä ja metataitoja. Kovien taitojen opettelussa annoimme maistiaisista siitä, mitä kaikkea ohjaajan olisi syytä hallita. Näin tapahtui ainakin melonnan aikana, etsintäharjoituksessa sekä nuoti-on ja polttopuiden teossa. Toivon, että jonkinlainen ajatus oman osaamisen kehittämistä jäi koulutukseen osallistuneille itämään. Palautteista voisi näin ainakin päätellä. Tällöin voisimme saada aikaiseksi Daavitsaisen ja kumppanien esittämän kehityskaaren ja olisimme tehneet ensimmäisen pienen askeleen ohjaajan kehityspolulla, kukin tietysti omanlaisensa. Tätä odotan innolla.

Toinen onnistuminen koulutuksessa oli, että pystyimme toteuttamaan melontaosion vaikka tuulta ja aallokkoa oli sen verran, että leirikeskuksen omasta rannasta tuskin kukaan olisi selvinnyt kuivana ja kaatumatta. Onneksi siis pystyimme siirtämään melonnan läheiseen poukamaan. Saatujen palautteiden perusteella saimme näin aikaiseksi koko koulutuksen parhaan toiminnan, sellaisen, joka synnytti kaikille siihen osallistuneille tunteen onnistumisesta ja sitä kautta halun kokea lisää. Tämä oli myös melonnan tarkoitus, herättää mielenkiinto oman osaamisen kehittämiseen.

Tärkeä havainto palautteista oli se, että melonta ja soolo, jotka ovat vahvasti luontoon liittyviä elementtejä, nousivat mielenkiintoisimmiksi toiminnoiksi koulutuksessa. ”Hullun rengin raitti”, joka on toki luonnossa mutta keinotekoisesti rakennettu ei saanut ollenkaan mainintoja parasta toimintaa kysyttäessä. Heräsikin mieleeni kysymys siitä, vaikuttiko melonnan ja soolon luonnollisuus tai seikkailullisuus vahvemmin kuin ”Hullun rengin raitin” keinotekoinen elämyksellisyys

Koska aikaa on ehtinyt kulua jo reilu vuosi edellä kuvatussa koulutuksesta, olen saanut järjestää toisen, hieman varioidun version ohjaajakoulutuksesta. Koulutukseen osallistui päätoimisten ohjaajien lisäksi kesätyöntekijöitä, jotka ovat alan opiskelijoita ja palkattu toimimaan ohjaajina Nuorisopalveluiden järjestämällä KesäCampingilla kesällä 2012. Koulutus oli kolmipäiväinen ja sen tarkoitus oli tutustuttaa ohjaajat Nau-

mi-Isorannan leirialueeseen, ryhmäyttää kesätyöntekijät ja päätoimiset keskenään sekä suunnitella kolme neljän päivän pituista leiriohjelmaa paikan päällä. Saatu palaute on ollut erittäin positiivista ja tapaa tullaan jatkamaan tulevana kesänä.

Toinen suuri asia on syyskuussa 2012 alkanut ”Mennään Mettään” -hanke, jonka tavoitteena on kehittää leiritoimintaa ja siihen liittyvää yhteistyötä kaikkien leirityön kanssa painiskelevien kanssa. Myös leirikeskuksen fyysinen kehittäminen kuuluu hankkeeseen. Hanke on kolmevuotinen ja ainakin yksi opinnäytetyö (yamk) näyttäisi olevan tulossa hankkeeseenliittyen. Ajatuksia ja tiedon tarvetta olisi muutamalle muullekin opinnäytetyölle.

Kaikkea oppimaani en varmaankaan ole saanut kirjattua tähän raporttiin, kaksi edellistä kappaletta kertoo kuitenkin, että matka jatkuu.

LÄHTEET

Elintarvikelaki 13.1.2006/23. Finlex. WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060023>. Päivitetty 8.11.2012 Luettu 18.11.2012.

Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo (toim.) 2007. Seikkaillen elämyksiä. Rovaniemi: Lapin yliopisto kustantamo.

Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920. Finlex. WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu 18.11.2012.

Kuluttajavirasto 2003. Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Kuluttajaviraston julkaisusarja 9/2003. Helsinki.

Lahden Nuorisopalvelut 2012. Naumi-Isorannan käyttövuoro ajat. WWW-dokumentti.
<http://www.nuorilahti.net/naumi-isoranta/>. Päivitetty 30.10.2012. Luettu 18.11.2012.

Lahden Nuorisopalvelut 2012. Toimintakäsikirja. Nuorisopalveluiden organisaatiokaavio. Julkaisematon dokumentti. Päivitetty 15.6.2012. Luettu 18.11.2012.

Lahden Sivistystoimiala 2010. Sivistystoimialan organisaatiokaavio. PDF-dokumentti.
<http://www.lahti.fi/www/images.nsf/...organisaatiokaavio.pdf>. Päivitetty 6.4.2010. Luettu 18.11.2012.

Lehtonen, Timo (toim.) 1998. Elämän seikkailu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.

Maankäyttö ja rakennuslaki 5.2.1999/132. Finlex. WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu 18.11.2012.

Mönkkönen, Kaarina, Nurro, Marjukka & Väisänen, Raija 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopio: Kopijyvä.

Pelastuslaki 29.4.2011/379. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu 18.11.2012.

Telemäki, Matti 1998. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Telemäki, Matti & Bowles, Steve 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö osa 1. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Terveystensuojelulaki 19.8.1994/763. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu 18.11.2012.

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu
18.11.2012.

Ulkoilulaki 13.7.1973/606. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730606>. Päivitetty 8.11.2012. Luettu
18.11.2012.

Leirityön riskien arviointi

1.0 Vastaaminen

Ohessa on vastauslomake. Jokainen kappale sisältää joukon kysymyksiä tai väittämiä. Näiden kysymys- tai väittämäjoukkojen vieressä on kysymystyyppin mukainen vastausalue, esim. jana tai nelikenttä.

Janalle ja nelikenttään vastaus merkitään kirjoittamalla kysymyksen numero siihen kohtaan taulua, mikä vastaa mielipidettäsi kyseiseen kysymykseen/väittämään. Vastausvinkki: Etsi ensin sopiva kohta vaakasuunnassa ja vasta tämän jälkeen pystysuunnassa. Monivalintakysymyksessä kysymyksen numero kirjoitetaan valintojen perään. Vapaan tekstipalautteen voit antaa paperin alalaitaan tai kääntöpuolelle. Muista merkitä kysymyksen numero myös vapaapalautetta antaessasi.

2.1 Vastaaajatiedot

Rastita oma toimintayksikkösi.

1. Toimintayksikkö (Vaihtoehtokysymys)

Vaihtoehdot:

- 1. Alueelliset nuorisopalvelut
- 2. Osallisuuden ja kansalaistoiminnan palvelut
- 3. Työllisyys- ja erityispalvelut

2. Leirityö kuuluu tehtäviini (Vaihtoehtokysymys)

Vaihtoehdot:

- 1. Säännöllisesti ympäri vuoden
- 2. Säännöllisesti kesätoimintakaudella
- 3. Satunnaisesti: muutaman kerran vuodessa
- 4. Harvoin: kerran vuodessa tai vielä harvemmin

3. Minulla on leirityökokemusta (Vaihtoehtokysymys)

Tähän voit vastata koko työ- ja toimintahistoriasi kannalta

Vaihtoehdot:

- 1. yksittäisiltä leireiltä
- 2. 1-5 vuodelta
- 3. 6-10 vuodelta
- 4. yli kymmenen vuoden ajalta

4. Osallistun leirien toteuttamiseen yleisimmin (Monivalintakysymys)

Tässä tarkoitetaan tehtävien vastuullisuutta. Valitse 2 vaihtoehtoa, jotka kuvaavat tyypillisimmin omaa rooliasi leireillä.

Vaihtoehdot:

- 1. leirin johtotehtävissä
- 2. leirin suunnittelutehtävissä
- 3. yleisissä ohjaajatehtävissä
- 4. erityisohjaajana erillisissä toimintajaksoissa
- 5. huoltotehtävissä

3.1. Turvallisuusvaatimukset

Alla on joukko väittämiä, jotka liittyvät leirityön osaamiseen. Vastaa väittämään sijoittamalla osoitin janalla kohtaan, joka vastaa omaa kokemustasi asiasta. Voit tarkentaa vastaustasi palautekenttään.

1. Leirityön osaamisvaatimukset on määritelty selkeästi. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on tieto siitä, mitä leirillä / retkellä tulee osata ja miten se todetaan.

2. Leirityöosaaminen on riittävää. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on riittävä osaaminen työskentelyyn leiri- ja retkiolosuhteissa.

3. Turvallisuusohjeet tunnetaan. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Tunnen nuorisopalveluiden turvallisuusohjeet ja -määräykset.

4. Turvallisuusohjeita ei nuorisopalveluiden toiminnoissa laiminlyödä. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Laiminlyönnillä tarkoitetaan tässä ohjeistuksen laiminlyöntiä, turvatonta toimintaa, epäammattimaista toimintaa, riskinottoa, päihteiden väärinkäyttöä tms.

5. EA-koulutuksen saaneita on riittävästi. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Ensiaputaitoni ja niiden päivitykset ovat kunnossa.

6. Hygieniaosaaminen on riittävää (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on riittävä osaaminen liittyen elintarviketurvallisuuteen (ja hygieniapassi, jos se kuuluu tehtäväkohtaisiin osaamisvaatimuksiini).

7. Pelastusosaaminen on riittävää. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on riittävä osaaminen liittyen uimavalvontaan, etsintöihin, kriisinhallintaan, kriisiviestintään ym.

8. Tulityöosaaminen on riittävää. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on riittävä osaaminen liittyen tulentekoon, alkusammutukseen, pelastuslaitoksen ohjeiden noudattamiseen.

9. Työntekijöiden perehdytys on riittävää. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minut on perehdytetty leirityön ja -alueiden turvallisuuskysymysten osalta riittävästi.

10. Erityistoimintoihin liittyvä osaaminen on riittävää. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Minulla on riittävästi osaamista liittyen erityistoimintoihin. Erityistoiminnoilla tarkoitetaan tässä esim. köysitoimintaa / kiipeilyä, vesitoimintoja, maastossa liikkumista jne.

11. Riskeihin on varauduttu leirien suunnittelussa. (Jana: eri mieltä – samaa mieltä)

Riskien tunnistus ja niihin varautuminen yksittäisen toiminnan suunnittelussa on nuorisopalveluissa kunnossa.

3.2. Työturvallisuusriskit ja asiakasvahingot

Näissä kysymyksissä käsitellään tapaturmiin johtavia ja muita ihmisiin (työntekijät tai asiakkaat) kohdistuvia riskejä. Vastaa väittämään sijoittamalla osoitin janalla kohtaan, joka vastaa kokemuksiasi kunkin riskin todennäköisyydestä retki- ja leiritoiminnassa. Kommenttiruutuun voit kirjoittaa, mitä vahinkoja minkäkin riskin kohdalla pidät erityisen todennäköisinä tai vakavina.

Liite 1(3)

- 1. Leiripaikalla liikkumiseen liittyvät tapaturmariskit (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Liukastuminen, kompastuminen, putoaminen yms. tapaturmat.
- 2. Sähkölaitteista aiheutuvat tapaturmat (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Sähköisku, oikosulku, ylikuumeneminen.
- 3. Leiripaikalle ja leiripaikalta matkustaminen (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Liikenteessä tai liikenteestä aiheutuvat tapaturmat (kolari tms.).
- 4. Vesitoiminnasta aiheutuvat riskit (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Veden varaan joutuminen, hukkuminen.
- 5. Terävien tai kuumien esineiden tai kemikaalien aiheuttamat tapaturmat (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Esineiden ja aineiden aiheuttamat tapaturmat (pistot, viillot, palovammat, syöpymiset...).
- 6. Sairastumiset (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Sairastuminen, allergiset reaktiot, ruokamyrkytys, sairaskohtaukset.
- 7. Työnjaon ja organisoinnin puutteista syntyvät tapaturmariskit (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Työnjako ja vastuut ovat epäselvät, tiedonkulun puutteet, tehtävien laiminlyönti.
- 8. Yötyö (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Yksin työskentely, jatkuva valppaana olo, jännittyneisyys, fyysinen väsyminen.
- 9. Väkivallan uhka (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Työntekijään tai nuoreen / muuhun asiakkaaseen kohdistuva väkivallan uhka.
- 10. Ulkoinen uhka (Jana: epätodennäköistä - todennäköistä)**
Villieläin, leirialueelle tunkeutuvat ulkopuoliset; määrittele, mitä ulkoisia uhkia leirityöhön voi liittyä.

3.3. Työolosuhteet sekä toimitiloihin ja toiminta-alueisiin liittyvät riskit.

Seuraavassa on väittämiä, jotka liittyvät leirialueisiin ja -tiloihin, niiden kunnosta, huollosta tms. aiheutuviin vahinkoihin. Vastaa väittämään sijoittamalla osoitin nelikentässä kohtaan, joka mielestäsi vastaa tilannetta Lahden nuorisopalveluiden leirikeskuksissa (riskiin varautuminen puutteellista - riskiin varautuminen riittävää). Voit tarkentaa vastaustasi palautekenttään.

- 1. Työskentely ulkona aiheuttaa erityisriskejä. Varautuminen niihin on Nuorisopalveluissa... (Jana:puutteellista - riittävää)**
Sääolosuhteet, pukeutuminen, näkyvyys, kuuluvuus.
- 2. Maastossa ja vesistön lähellä työskentely aiheuttaa erityisiä riskejä. Varautuminen niihin on Nuorisopalveluissa... (Jana:puutteellista - riittävää)**
Luonnossa liikkuminen, toiminta-alueen rajaaminen, valvonta, vastuukysymykset.
- 3. Leirialueiden rakennuksien kunnosta aiheutuu turvallisuus- ja terveysriskejä. Varautuminen niihin on Nuorisopalveluissa... (Jana:puutteellista - riittävää)**
Puutteellisesta kunnostuksesta, vetoisuudesta, kosteudesta, laitteista yms. aiheutuvat riskit.

4. Erityisolosuhteissa työskentely vaatii erityisosaamista. Nuorisopalveluissa tämä osaaminen on... (Jana:puutteellista - riittävää)

Alueiden ja varustuksen tunteminen, vesihuolto, puhtaus ja ruokahuolto, majoittumiskysymykset, muiden opastaminen.

3.4. Ympäristöriskit

Vastaa väittämään sijoittamalla osoitin janalla kohtaan, joka mielestäsi vastaa tilannetta Lahden nuorisopalveluiden leirikeskuksissa. Voit tarkentaa vastaustasi palautekenttään.

1. Haitallisten aineiden käsittelyyn leiriolosuhteissa kiinnitetään riittävästi huomiota. (Jana: eri mieltä - samaa mieltä)

Riski: haitallisia aineita (polttoaineet, pesuaineet, muut kemikaalit) pääsee ympäristöön (maahan, veteen, ilmaan).

2. Poikkeuksellisista luonnonolosuhteista aiheutuviin riskeihin on varauduttu. (Jana eri mieltä - samaa mieltä)

Myrskyt, sähkökatkokset, pakkas- ja hellejaksot, rankkasateet

3. Leirikeskusten jätehuolto on asianmukaisesti hoidettu ja ohjeistettu. (Jana eri mieltä - samaa mieltä)

Jätteiden keräyspaikat, lajittelu, tyhjennysvälit, jätevedet.

4. Leirikeskuksessa on riittävät ohjeet ympäristöriskien välttämiseksi. (Jana eri mieltä - samaa mieltä)

Melu, jätehuolto, vesihuolto, haitallisten aineiden käsittely ja loppusijoitus.

5. Leiritoiminnasta aiheutuviin meluriskeihin varaudutaan asianmukaisesti. (Jana eri mieltä - samaa mieltä)

Meluhaitat leiriläisten, naapurien ja luonnon kannalta.

3 5. Muut riskit

Tähän kohtaan voit kuvata ne riskit, joita tämä kysely ei ole huomioinut. Vastaa tekstikenttään, kiitos.

1. Riskit, joita ei ole mainittu (Vapaapalaute)

Tähän kohtaan voit kuvata ne riskit, joita tämä kysely ei ole huomioinut. Vastaa tekstikenttään, kiitos.

Esitys leiri- ja retkitoiminnan järjestämiseksi vaadittavista osaamistasoista ja koulutustarpeista

Anna-Kaisa Vihersalo&Pekka Pusa 3.3.2010

Esitys sisältää:

- 1) turvallisen toiminnan järjestämiseksi vaadittavien osaamistasojen kuvaus eri tavoin toteutettavissa leiri- ja retkitoiminnoissa
- 2) selvityksen erityistoimintoihin vaadittavista ohjaajapätevyyksistä ja auktorisoinneista
- 3) ideoita koulutuksen sisällöistä ja toteuttamistavoista

1) Leiri- ja retkitoiminnan osaamistasot

Tavoitteet: 1- ja 2-tasot tulisi hallita kaikkien leiri- ja retkitoimintaa toteuttavien nuorisopalveluiden työntekijöiden.

3- ja 4-tason osaamista tulisi olla tarpeen mukaan osalla ohjaajista.

Erityistoimintojen osaaminen ja lainmukainen auktorisointi tulisi olla voimassa tietyllä kiintiöllä työntekijöistä, esim. 3-4 ohjaajaa hieman erilaisin osaamissisällöin.

1 taso: kämpämajoitus (Naumi, Isoranta tms.) - ei erityisaktiviteetteja	2 taso: telttamajoitus tukikohdassa (Naumi, Isoranta tms.) - ei erityisaktiviteetteja	3 taso: lyhyt vaellus (vkl) - helppo maasto	4 taso: vaellus erämaaolosuhteissa
--	--	--	---

Leiriytyminen	<ul style="list-style-type: none"> - leirikeskuksen perustoimintojen (lämmitys ja vesi) ja vika-tilanteiden hallinta - hygieniaosaaminen - tulenteko - kirveen ja puukon käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> - leirikeskuksen perustoimintojen (lämmitys ja vesi) ja vika-tilanteiden hallinta - Valittujen majoitteiden käyttö - Tulenteko - Kirveen ja puukon käyttö - Vesihuolto - Ruokailun järjestäminen - hygieniaosaaminen - ympäristöosaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Valittujen majoitteiden käyttö - Tulenteko - Kirveen ja puukon käyttö - Vesihuolto - Ruokailun järjestäminen - hygieniaosaaminen - ympäristöosaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Valittujen majoitteiden käyttö - Tulenteko - Kirveen ja puukon käyttö - Vesihuolto - Ruokailun järjestäminen - hygieniaosaaminen - ympäristöosaaminen
Ensiapu	<ul style="list-style-type: none"> - toiminta riskianalyysin mukaan - perusensiapu - maallikkoelvytys - avun hälyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminta riskianalyysin mukaan - perusensiapu - maallikkoelvytys - avun hälyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminta riskianalyysin mukaan - ensiapu (spr ea 2) - maallikkoelvytys - avun hälyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminta riskianalyysin mukaan - eräensiapu - maallikkoelvytys - avun hälyttäminen - evakuointi
Paloturvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - ennaltaehkäisy, turvallisuus-asiakirjojen laadinta - alkusammutus 	<ul style="list-style-type: none"> - ennaltaehkäisy, turvallisuus-asiakirjojen laadinta - alkusammutus 	<ul style="list-style-type: none"> - ennaltaehkäisy, turvallisuus-asiakirjojen laadinta - alkusammutus - tulen käsittely maastossa 	<ul style="list-style-type: none"> - ennaltaehkäisy, turvallisuus-asiakirjojen laadinta - alkusammutus - tulen käsittely maastossa
Pelastaminen	<ul style="list-style-type: none"> - pintapelastus 	<ul style="list-style-type: none"> - pintapelastus 		
Evakuointi	<ul style="list-style-type: none"> - pelastussuunnitelman mukainen toiminta - avun hälyttäminen - tilannekatsauksen antaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - pelastussuunnitelman mukainen toiminta - avun hälyttäminen - tilannekatsauksen antaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - pelastussuunnitelman mukainen toiminta - avun hälyttäminen - tilannekatsauksen antaminen - maastosta evakuointi noutopisteeseen 	<ul style="list-style-type: none"> - pelastussuunnitelman mukainen toiminta - avun hälyttäminen - tilannekatsauksen antaminen - hätämerkit - maastosta evakuointi
Etsintä	<ul style="list-style-type: none"> - etsinnän toteuttaminen leirikeskusten lähiympäristössä 	<ul style="list-style-type: none"> - etsinnän toteuttaminen leirin lähiympäristössä 	<ul style="list-style-type: none"> - etsintään osallistuminen maastossa 	<ul style="list-style-type: none"> - etsinnän organisointi ja toteuttaminen maastossa

Suunnistus / Kartanluku	<ul style="list-style-type: none"> - Leirikeskusten lähialueen tuntemus - mahdollisten toimintakarttojen käyttäminen - Perussuunnistustaito (kartta-merkkien osaaminen, mitta-kaava, suunnan ottaminen kompassilla, kartan asettaminen maaston mukaan, kartalla suunnistaminen) 	<ul style="list-style-type: none"> - Leirikeskusten lähialueen tuntemus - mahdollisten toimintakarttojen käyttäminen - Perussuunnistustaito (kartta-merkkien osaaminen, mitta-kaava, suunnan ottaminen kompassilla, kartan asettaminen maaston mukaan, kartalla suunnistaminen) 	<ul style="list-style-type: none"> - Soveltuvien karttojen hankinta - reitin suunnittelu - Perussuunnistustaito - Suunnalla kulkeminen - Suunnistaminen luonnon mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Soveltuvien karttojen hankinta - reitin suunnittelu - Perussuunnistustaito - Suunnalla kulkeminen - Suunnistaminen luonnon mukaan - Koordinaattijärjestelmä avun hälyttämistä varten
Jokamiehen- oikeudet / maas- tossa liikkuminen	<ul style="list-style-type: none"> - Leirikeskusten lähialueen tuntemus - ympäristöosaaminen - soveltaminen leirikeskustoi-minnassa 	<ul style="list-style-type: none"> - soveltaminen leirikohteessa - Leirialueen lähialueen tunte-mus - ympäristöosaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - tuntee ja osaa käyttää - alueen erityispiirteiden osaa-minen - ympäristöosaaminen - varusteiden valinta 	<ul style="list-style-type: none"> - tuntee ja osaa käyttää sekä opettaa - alueen erityispiirteiden osaa-minen - ympäristöosaaminen - varusteiden valinta
Ohjaajan fysiikka	<ul style="list-style-type: none"> - ei erityisiä vaatimuksia 	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee majoittumaan teltas-sa 	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee majoittumaan teltas-sa - varusteiden kuljettaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee majoittumaan teltas-sa - varusteiden kuljettaminen - hyvä fyysinen kunto ja kestä-vyys

2) Erityistoimintoihin vaadittavat ohjaajapätevyudet ja auktorisoinnit

ERITYISTOI MINNOT	Leiriytyminen	Ensiapu	Paloturvalli- suus	Pelastami- nen	Evakuointi	Etsintä	Suunnistus / Kartanluku	Jokamiehen- oikeudet / maastossa liikkuminen	Ohjaajan fysiikka
------------------------------	---------------	---------	-----------------------	-------------------	------------	---------	----------------------------	---	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Kiipeily • Melonta • Purjehdus • Veneellä kuljettaminen • Hullun rengin raitti 	lajiin sopivien leiriytymisvarusteiden käyttö ja kuljettaminen	lajikohtaisten vaatimusten osaaminen		lajikohtainen osaaminen vaaratilanteesta pelastamiseen	lajikohtaisten erityisvaatimusten osaaminen	etsinnän toteuttaminen lajin toimintaympäristössä	lajikohtainen perusosaaminen	luvat toiminnan toteuttamiseen	lajikohtaiset vaatimukset
---	--	--------------------------------------	--	--	---	---	------------------------------	--------------------------------	---------------------------

Köysitoiminnan ohjaaja (KTO) 1- 2 ovat peruskiipeilyn ohjaamiseen tähtääviä koulutuskokonaisuuksia. Auktorisoitu KTO voi ohjata yläköysivarmisteisia ryhmiä sisällä ja ulkona, esimerkiksi laskeuduttamista. Toiminta voi tapahtua luonnossa tai sisäkiipeilyseinillä. KTO ei voi opettaa kiipeilyä eikä liidaamista, nämä ovat Kiipeilyohjaaja (KO) -tasoisen ohjaajan töitä.

- Koulutusta järjestää Suomen kiipeilyliitto
- Koulutus voimassa 5 vuotta auktorisoinnista

Hullun rengin raitilla vaaditaan KTO 2-tasoista osaamista Kuhilaiden osalta.

Köysitoiminnanohjaaja (KTO) 3 vaaditaan korkeaköysiharjoitteiden toteuttamiseksi, joita meillä ei varsinaisesti ole kuin ehkä Hullun rengin raitin "Kuhilaat". Toiminta voidaan myös lukea kuuluvaksi KTO 2-alueeseen sen takia, että toiminnan voi helposti ohjeistaa maasta ja toiminnan aikana asiakas ei voi tehdä muutoksia turvajärjestelyihin.

- Koulutusta järjestää Suomen kiipeilyliitto
- Koulutus voimassa 5 vuotta auktorisoinnista

Liite 2(5)

Melonnan ohjaajia tarvitaan silloin, kun melonta lähtee pois tarkasti määrätyltä alueelta, esimerkiksi poijutettu alue (kesäksi 2010 Iso-rantaan ja Naumiin).

- Koulutusta järjestää Suomen kanoottiliiton alaiset paikallistason melontaseurat sekä oppilaitokset ja yritykset. Kouluttajan pitää olla liiton hyväksymä kouluttaja.
- Koulutus on voimassa toistaiseksi

Vuokraveneen kuljettajan lupakirja vaaditaan, kun kuljetetaan ryhmiä veneellä esimerkiksi leirikeskuksesta Kelventeen kansallispuistoon. Lupakirja vaatii laivuri (navigointi) tutkinnon ja kokemusta veneen kuljettamisesta. Purjehduksessa pätevät samat säännöt ja lisäksi pitäisi olla purjehdustaitoinen.

- Koulutuksia valvoo ja lupakirjan myöntää merenkululaitos
- Lupakirja on voimassa toistaiseksi
- Käytettävän veneen tulee olla katsastettu määräysten mukaisesti

3) Ideoita koulutuksen sisällöistä ja toteuttamistavoista

1- ja 2 tasojen toimintojen koulutus voidaan seuraavilta osin järjestää nuorisopalveluiden oman henkilöstön voimin:

- turvallisuusasiakirjojen laadinta ja käyttö
- leiriytyminen
- suunnistaminen ja kartanluku
- jokamiehenoikeudet ja maastossa liikkuminen

- etsintä ja evakuointi
- pintapelastaminen (uimavalvonnan yhteydessä, pelastusvälineiden oikea käyttö)

1- ja 2 tasojen toimintojen koulutuksen ulkoa ostettavat osiot:

- hätäensiavun kertaus
- paloturvallisuus

3- ja 4 tasojen koulutuksessa on erikseen harkittava kouluttajien pätevyysvaatimukset ja mahdollisesti hyödynnettävä jo olemassa olevia koulutusjärjestelmiä.

Erityistoimintojen koulutus lajiliitoilta tms. viralliselta taholta (kohta 2).

Leiri- ja retkitoiminnan koulutukseen liittyviä avoimia kysymyksiä:

- Turvallisuusasiakirjojen ja lomakkeiden tulisi olla yhteneväisiä ja mahdollisimman helppoja. Tulisiko ne päivittää ennen koulutuksen järjestämistä?
- Miten suhtaudutaan esimerkiksi soutamalla toteutettavaan retkeen Naumista Vähäniemeen?
- Minkälaista järjestelmää käytetään osaamiseen toteamiseen niiltä osin kuin sitä ei ole virallisin dokumentein vahvistettu (vrt. ea- ja lajiliittojen koulutukset)
- Onko tarpeen liittää koulutukseen myös osio leiri- ja retkitoiminta pedagogisena välineenä?

Naumi-Isorannan käyttäminen leirityökaluna

20.4.2011

Ohjelmaluonnos (toimintaan vaikuttaa mm. säätila, joten en voi ilmoittaa mitä tehdään minäkin aikana ja sen takia saattaa jotakin jäädä kokonaan pois ja toisenlaista toimintaa tulla tilalle)

Maanantai 30.5.2011

08.00 Lähtö Lahdesta

09.00 Aamukahvit Naumissa ja koulutuksen aloitus

09.30 Teknistä tietämystä Naumista tyyliin: missä on lämminvesivaraaja ja sen sulakkeet ja miten saadaan vesi tulemaan teltta-alueen juomapisteille.

11.30 Lounas

12.30 Toimintaa (säänmukainen pukeutuminen)

16.30 Päivällinen

17.00 Toimintaa (säänmukainen pukeutuminen)

19.00 Ensimmäisen päivän purku

20.00 Sauna ja iltapala

?? ?? Hyvää yötä (yöpyä voi hirsirakennuksessa, saunalla, teltassa, laavulla tai kuusenalla)

Tiistai 31.5.

08.00 Aamupala

08.30 Toimintaa (säänmukainen pukeutuminen)

11.30 Lounas (säänmukainen pukeutuminen)

12.00 Toimintaa (säänmukainen pukeutuminen)

14.00 Kahvi ja päivien purku (säänmukainen pukeutuminen)

14.30 Piipahdus Isorannassa ja tutustuminen sen teknisiin ominaisuuksiin.

16.00 Lahdessa ehkä (säänmukainen pukeutuminen)

Mukaan tarvittavat:

Henkilökohtaiset vaatteet ja vaihtovaatteet

Sadetta ja tuultapitävää

Yöpymis- ja saunomisvarusteet

Muistiinpanovälineet säänkestävästi pakattuna

Leirialue työkaluna kurssi
RTF Report - luotu 22.12.2011 13:36

Nimi	Arvioijia	Vastaamassa	Vastanneet
Leirialue työkaluna kurssin osallistujat	17	10	9
Yhteensä	17	10	9

Vastausprosentti **58.8**

Lopettaneet 52.9
Kesken jättäneet 5.9
Eivät osallistuneet 41.2

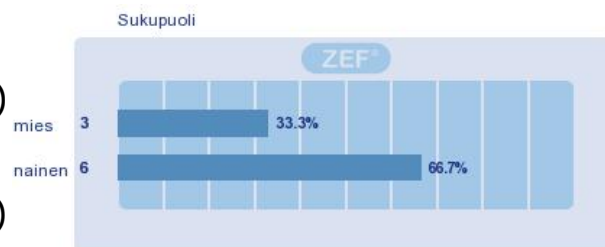
Vastaajatiedot

-

Kaikki

-

1. Sukupuoli (10) (EOS: 1)

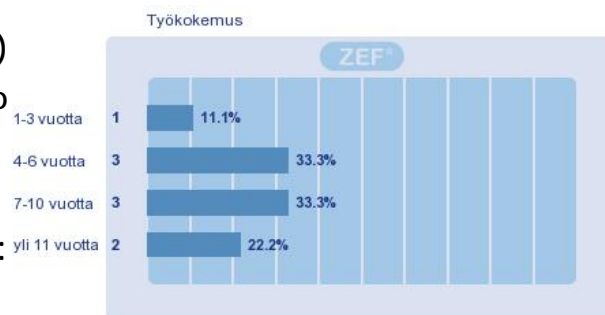
2. Työkokemus (10) (EOS: 1)

Työkokemus vuosina

Sukupuoli

3. Leirikokemus (10) (EOS: 1)

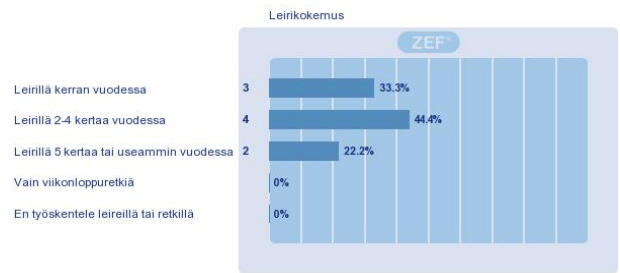
Valitse kokemusta vastaava vaihtoehto

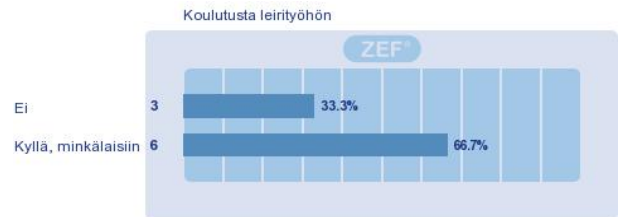
4. Koulutusta leirityöhön (10) (EOS: 1)

1)

Oletko osallistunut aikaisemmin leiritöiden koulutuksiin?
minnan koulutuksiin?

Leirikokemus

Koulutusta leirityöhön

Vapaapalautteet

Nelikenttien kommentit

Janojen kommentit

Vaihtoehtojen ja monivalintojen kommentit

4. Koulutusta leirityöhön

Ei

Kyllä, minkälaisiin

- Nuva, seikkaulukasvattaja jne
- Ammattiopintojen yhteydessä leiri- ja ohjaustaidon opintoja. Toimintakokemuspäiviin liittyviä opintoja. Leiriturvallisuuteen liittyviä aika monipuolisia koulutuksia.
- Opiskeluaikana perusopintoihin kuuluvaan leiriopetukseen
- Lähinnä menetelmäkoulutuksiin, joissa käytiin läpi erilaisia harjoituksia joita voi toteuttaa leireillä jne.
- köysitoiminta, melonta, yleinen leiriturvallisuus

Ennakkotiedot kurssista

- *Kaikki* -

1. Oliko kurssista saatu ennakkotieto riittävää? (10) (EOS: 1)

Valitse paikka janalta klikkaamalla hiirtä

The image shows a digital feedback form titled 'ZEF*'. It features a horizontal scale from 'Ei' (No) on the left to 'Kyllä' (Yes) on the right. In the center, there are three circular buttons labeled '1', '2', and '3' from top to bottom, representing a 3-point Likert scale.

X: 3,57

Ennakkotiedot kurssista -

1d

2. Olivatko ennakkotiedot kiinnostusta herättäviä? (10) (EOS: 1)

X: 3,53

3. Tulivatko ennakkotiedot kurssista riittävän ajoissa? (9) (EOS: 1)

X: 3,48

Vapaapalautteet

Nelikenttien kommentit

Janojen kommentit

1. Oliko kurssista saatu ennakkotieto riittävää?

- Kaikki tarvittava tieto oli minulla omaan
- En saanut kurssista minkäänlaista tietoa henkilökohtaisesti kouluttajalta. Oli tullut yksi koko henkilökunnalle osoitettu posti koulutuksesta. Olisi ollut hyvä saada vielä uusi posti niille, jotka ilmoittautuivat kurssille, jotta asiat olisivat muistuneet mieleen tai posti olisi voinut siinä vaiheessa listoineen ja sisältöineen kaivaan esiin.
- Ennakkotietoa oli riittävästi, kaikkea tapahtuvaa ei tarvitse tietää. Varusteet on tärkein.
- Asioista olisi voinut tiedottaa ennakkoon hieman aikaisemmin, maanantain lähdössä oli vähän sählinkiä ja epätietoisuutta. Mielestäni oli hyvä, ettei tarkempaa ohjelmaa kerrottu ennakkoon.
- Hieman enemmän olisi voinut olla tietoa, jotta väki olisi kiinnostunut kurssista enemmän ja motivoitunut osallistumaan.
- Vähän olisin halunnut lisätietoja toimintaosuuksista (mitä pitävät sisällään) ennen koulutukseen lähtöä. Olisi paremmin osannut ajatella onko koulutus itselle hyödyllinen / tarpeellinen. Kannattaako minun osallistua?

2. Olivatko ennakkotiedot kiinnostusta herättäviä?

- Hiukan suppea ohjelma ei innostanut koulutukseen lähtemistä.
- Se mitä kuulin muilta ja kurssin aihe sai minut mukaan.
- Kyllä, erittäin.
- Ennakkotiedot suht vähäiset. Toisaalta ymmärrettävää että esim. ulkoiluun liittyvät asiat ovat säästä kiinni, joten joustoa pitää olla ohjelmassa

3. Tulivatko ennakotiedot kurssista riittävän ajoissa?

- Liian ajoissa. Muistutus ilmoittautuneille olisi ollut hyvä.
- Riittävän ajoissa sen suhteen, että ehti tehdä ajoissa tuntisuunnitelmat toukokuun osalta.

Vaihtoehtojen ja monivalintojen kommentit

Kurssin toteutus

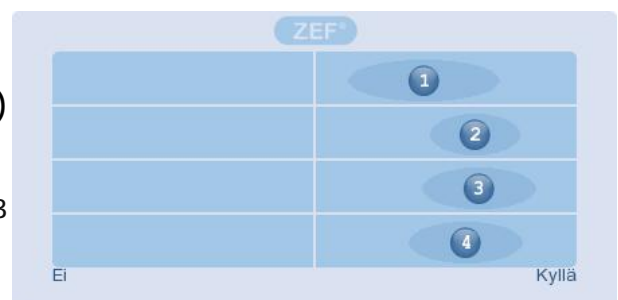
Vastasivatko toiminnot odotuksia

- *Kaikki* -

1. Oliko kurssiin sisältö riittävä? (9)

(EOS: 2)

X: 3,83

2. Oliko asioille riittävästi aikaa? (9)

(EOS: 1)

X: 4,23

3. Oliko asioiden käsittely riittävän selkeää? (9) (EOS: 1)

X: 4,25

4. Oliko asioiden käsittely riittävän perusteellista? (9) (EOS: 1)

X: 4,15

Vapaapalautteet

Nelikenttien kommentit

Janojen kommentit

1. Oliko kurssiin sisältö riittävä?

- Leiritoiminnasta voisi puhua/kokea/kouluttaa aina enemmän. Tämä 2 päivää oli tarpeeksi, mutta itse en olisi laittanut pahakseni jos olisi ollut vaikka viikon kestävä omakohtaisen koemisen leiri
- Kurssi ei tuonut mitään uutta osaamiseeni. Kävin kurssin annin mielessäni läpi istuessani luonnon helmassa.
- Käytännönasioiden hoitaminen leirikeskuksessa toi joitakin uusia asioita. Muutoin sisältö jäi

hieman hataraksi tai tavoite etäiseksi.

- Kurssin sisältö oli käytettävään aikaan nähdeen erittäin riittävä. Kuitenkin sisällöstä oli saatu monipuolinen.
- Mielestäni kurssin sisältö oli monipuolinen ja riittävä.
- Sisältö oli sopiva sulateltavaksi "tältä istumalta". Lisäkoulutusta ehdottomasti! :)
- Olin vain toisen päivän kursseilla, joten en voi tähän kommentoida
- Kahteen päivään ei olisi enempää kunnolla mahtunut. Olisi pitänyt sitten olla pitempi koulutus.

2. Oliko asioille riittävästi aikaa?

- Jotkin käytännön asiat sivuutettiin nopeasti vaikka olisi ollut ehkä jotain kysyttävää tai kommentoitavaa.

Soolon purulle oli kylliksi aikaa :)

- Aikaa oli varattu hyvin eri asioiden toteuttamiseen. Melonta olisi voinut kestää hieman kauemmin.
- Oli..paitsi ruokailuun . heh!

3. Oliko asioiden käsittely riittävän selkeää?

- Esimerkkien ja kokemuste pohjalta kun keskusteltiin niin asiat tulivat erittäin selkeästi
- Kokonaisuus jäi hiukan valinaiseksi.
- Ohjaaja(t) varmistivat aina, että kaikki ryhmäläiset olivat varmasti ymmärtäneet ja häneltä pystyi kysymään tarkennusta.
- Pienen osallistujamäärän etuja tietysti se, että kaikkea pääsi kokeilemaan itse riittävällä ajalla ja opastuksella.
- Selkeää oli ja kysymyksille sekä yhteiselle keskustelulle jäi myös aikaa.

4. Oliko asioiden käsittely riittävän perusteellista?

- Kommentteja esim. parannusten suhteen ei kirjattu ylös ja näin ollen jäivät helposti sanahe-
linäksi eli toteutumatta.

Palauteosio

Valitse vaihtoehto ja anna perustelu jos on tila varattu

- *Kaikki* -

1. Mikä osio oli hyvä? (2) (EOS: 2)

Valitse yksi ja kerro miksi

2. Missä osiossa oli kehittämisen varaa? (3) (EOS: 3)

Valitse yksi ja kerro miksi

3. Arvio siitä oliko kurssista sinulle hyötyä (2) (EOS: 2)

Kerro mikä ehkä muuttui kurssin ansiosta

4. Arvio siitä oliko kurssista hyötyä työyhteisöllesi (2) (EOS: 2)

Tuletko hyödyntämään kurssilla kokemaasi työssäsi

Vapaapalautteet

1. Mikä osio oli hyvä?

- Soolo - tai maistiainen haastavasta harjoituksesta - oli hyvä orientaatio aiheeseen ja juuri oikeassa kohdassa.
- Melonta oli mahtava juttu, koska en ollut sitä ennen tehnyt. Lisäksi kompassin käytön muisteleminen oli hyvä ja myös järkevän nuotion tekeminen:)
- Melonta. Pitkä aika kun viimeksi on melonut ja asiat olivat unohtuneet. Hyvää kertausta.
- Melonta. Omien kiinnostusten takia :)
- Melonta osuus, koska pääsi kertaamaan kanoottimelonnin perusteita ja sai tukea, apua ja neuvoja melonta tekniikkaan. Herätti kipinän oppia lisää aiheesta ja kehittää itseään :)
- Soolo oli ihan ok harjoite. Sai työaikana istua luonnossa ja tyhjentää pattereita.

Muutama uusi nippeli ja nappeli tuli Naumin leirikeskuksesta tietooni.

- Soolo ja Naumin tiloihin tutustuminen.
- Koko suuri Naumi- Isoranta tuli tutuksi!

2. Missä osiossa oli kehittämisen varaa?

- Vielä enemmän metsään päin voisi mennä.

- Toiminnassa itsessään en keksi olleen oikein mitään, vaikka kuinka mietin..tietysti kokonaisuutena harmitti suuren osan porukasta paikalta poistuminen ensimmäisenä päivänä.
- Hullun rengin raitti oli itselleni niin tuttu, että olisin kaivannut sen tilalle jotain muuta /uutta. Olisi voinut ehkä olla sen lisäksi jokin muu toiminto, jonka olisivat voineet valita ne, joille hullun rengin raitti oli tuttu.
- Työntekijöiden osallistumis prosentissa
- Suunnistamista olisi voinut harjoitella konkreettisesti, ohjeistus jäi melko lyhyeksi ja asiat käsiteltiin suht pintapuolisesti. Tosin ymmärrän ettei ajanpuutteen vuoksi suunnistaminen metsässä ollut mahdollista.

3. Arvio siitä oliko kurssista sinulle hyötyä

- Kokemusta, varmuutta omaan osaamiseen.
- Ihan varmasti! Uusien kokemusten ja itsensä ylittämisen lisäksi monia uusi ajatuksia ja käytännön vinkkejä.
- Oli hyötyä, asioita palautui mieleen ja rohkaistui niitä enemmän myös käyttämään. Leiri työkaluna on jäänyt meidän toiminnassa hieman taka-alalle, sen voisi nostaa taas enemmän esille "omien" nuorten kanssa.
- Vahvasti entisestään omaan kiinnostusta leirityötä kohtaan
- Kurssista oli monenlaista hyötyä ja koen että kurssi herätti taas henkiin palon harjoitella ja kehittää omaa osaamista, jota voi myöhemmin varmasti hyödyntää myös omassa työssä.
- Hiukan valinainen olo oli Naumista kotiutumisen jälkeen. Mitään suurta ja mullistavaa en kokenut.
- Opin muutaman uuden käytännön asian esim. koneiden käytöstä tms.
- Naumia monta vuotta käyttäneenä tuli siltikin monta uutta asiaa uutena. Erilaiset nippelit ja nappelit ja tietenkin uusi sauna

4. Arvio siitä oliko kurssista hyötyä työyhteisöllesi

- Epämuodollinen keskustelu harjoitteiden välissä oli sitä parhaimmillaan.
- Uskoisin, että oli. Monella vielä ehkä pimennossa olevalla tavalla näitä koettuja asioita voi hyödyntää.
- Kyllä ja tosiaan voisi hyödyntää enemmän kuin viime vuosina on tehty.
- Itselläni on ainakin viemistä työyhteisölle. Omasta yhteisöstä olin ainoa joka osallistui leirille.
- Saatan hyödyntääkin, sitä on vielä vaikea arvioida. Osittain ainakin.
- Uusille työntekijöille paikat tulivat tutuiksi.
- Ei varsinaisesti.. Paitsi Soolo-harjoite, jota voi kokeilla nuorten kanssa.
- On turvallisempaa käydä Naumissa kun tietää mistä mikäkin toimii. Ei voi aina luottaa, että on joku paikalla, joka osaa asiat entuudestaan

Kokonaisuuden arviointi

1. Oliko kurssi tarpeellinen sinulle?

(9) (EOS: 1)

X: 3,73

Kokonaisuuden arviointi - 1d

2. Suosittelisitko kurssia kollegallesi?

(9) (EOS: 1)

X: 4,25

3. Haluaistko jatkaa kouluttautumista?

(9) (EOS: 2)

X: 4,35

Vapaapalautteet

1. Oliko kurssi tarpeellinen sinulle?

- Lisää tämänkaltaisia koulutuksia ja ehdottomasti muitakin sisäisiä koulutuksia
- Pääsin vihdoin kokeilemaan melontaa ja toisaalta luonnossa oleminen pitkstä aikaa oli mahtavaa.
- Käytännön asiat olivat ainakin hyödyllisiä ja ajankohtaisia tulevaa Kesä campingiä ajatellen.
- Sain sen mitä lähdin hakemaan. Alue ja laitteet tutuiksi

2. Suosittelisitko kurssia kollegallesi?

- Mielestäni kaikkien niiden jotka työskentelevät leireillä tulisi käydä tämänkaltaisen kurssi. "Miksi viedä kaupunkia leirille, kun luonto on jo siellä?"
- Kaikille uusille Naumin ja Isorannan käyttäjille tuollainen esittelyhetki on tarpeellinen.
- Ilman muuta!
- Ehdottomasti
- Ainakin näille uusille suosittelen
- Varsinkin niille, joilla ei ole leirityöstä oikeastaan yhtään kokemusta, olisi tuollaisesta kurssista paljon hyötyä.

3. Haluaistko jatkaa kouluttautumista?

- Ohjaajana mielestäni pitää koko ajan olla muutos ja kehitys-prosessissa,
- Kauan leirityötä tehneenä uusia toiminnallisia välineitä täytyisi itselle löytää. Räätelöityjä ja suunnitelmallisia koulutuksia tarvitaan.
- Mahdollisesti jollain osa-alueella..en ehkä niinkään köysi- tai seikkailujuttuja. But you never know!
- Koulutus kasvatti sisäistä paloa aihetta kohtaan.
- Riippuu aiheesta!

- Haluaisin uusia menetelmiä / harjoitteita, joita voi leirityössä käyttää.

Vapaapalautteet

1. Voit lähettää terveiset kouluttajalle. Kiitos vastauksistasi

- Talon sisäinen hiljainen tieto kuuluviin tärkeistä asioista! Hyvä!
- Kiitos Pekka. Osasit hienosti ottaa huomioon kurssilaisten erilaiset henkilökohtaiset rajoitteet tai pelot. Olet kärsivällinen, tasapuolinen ja luotettava.
- Kiitos koulutuksesta.
- Kiitos Pekka suuresti näistä kahdesta päivästä!
- Kiitos hyvästä ja mielenkiintoisesta koulutuksesta! :)

Anteeksi kun olin vain toisen päivän! Töissä liian kiire. Ei voinut hyvällä omalla tunnolla olla kahta päivää pois juuri tällä viikolla, joka on muutenkin normaalia lyhyempi helatorstain takia! Hyvä että joustit aikatauluissasi/ohjelmassasi. otit siis huomioon myös meidät vanhat lerilläkävijät! Terkuin
Lea

